

Montreālas Latviešu  
Biedrības

ZINOTĀJS

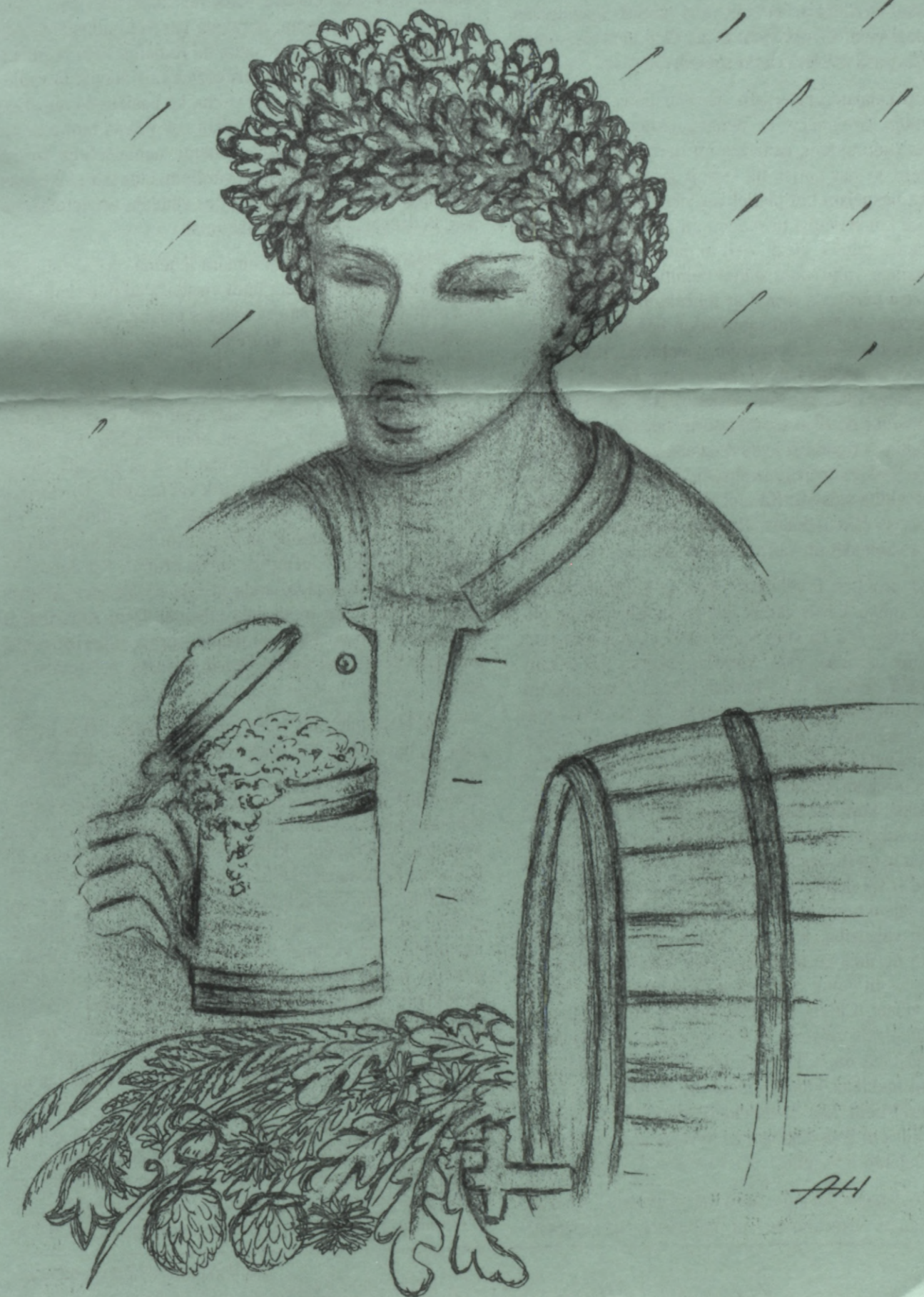
ISSN 0227 - 2423

1999. GADA JŪNIJS

MONTREALA, KVEBEKĀ

51. GADA GĀJUMS

NR. 6. (603.)



## DAŽĀDĀS TELPAS

**Tikko** Montrealā aizvadījām īpašu un plašu semināru par cilvēcību (What constitutes humanness?). To bija noorganizējis vietējās igauņu luterāņu draudzes mācītājs (Heino Laaneots), piesaistot zinīgus lektorus. Šeit daudz bija runas par pasaules telpu - universu, kas dod mums iespēju skatīties tālā pagātnē. Dalībnieki domāja, ka katrs cilvēks ir sava veida universs. Līdz ar to varam secināt, ka plašo universu veido miljoniem citu. Modernie zinātnieki rēķina, ka mūsu universs esot 12,5 biljonu gadu vecs. Tas arvien turpina izplesties un attālumus tajā zinātnieki mēri gaismas gados. Par šo tematiku tagad tiek daudz rakstīts, jo jaunākie atklājumi liecina, ka pasaules telpā kādā citā vietā varētu būt līdzīgi apstākļi, kādus atrodam uz mūsu pašu zemes lodes. Cilvēcības mērauklas šajā plašajā telpā nemitīgi mainās un pārmaiņu rezultātā rada sadursmes domāšanā, darbos un sadzīvē. Šajā plašajā telpā cilvēks esot ceļotājs, kas nekur nespējot isti palikt uz vietas, jo to saistot tikai ārišķīgais, ne tas, kas notiek apciemotās vietas (bieži vien, dzīves vieta ir arī tikai tāda personīga ciemošanās paša izvēlēta vietā) sabiedrībā.

**Pretēji** lielajam universam, mazajos universos - cilvēkos, nemitīgi jārēķinājas ar nepārtrauktām pārmaiņām, ideoloģijas sadursmēm, sadzīves un darba veiksmēm un neveiksmēm, jo viss notiek tik strauji, ka ierobežotajā telpā un laikā nespējam būt pietiekami elastīgi. Esam pārāk bieži izteikti konservatīvi noskaņoti un ceļam ap savu universu dažādus vaļņus, bieži vien to pat neapzinoties. Lai šo aizsardzības valni nosargātu, nemitīgi jācinās, jāuzbrūk, jo katra pārmaiņa draud ar iebrukumu. Un tomēr - modernajā pasaulē šie vaļņi saplaisā un nespēj pilnīgi nosargāt tā iemītniekus. Lai drošību palielinātu, pretējo ieskatu cilvēki ir jānobida malā, lai ar tiem nebūtu jārēķinās. Šo manevru visi runātāji uzskatīja par sevišķi bīstamu, jo tas vedot ne tikai uz diktatūru, bet pat jaunu Hitleru vai Staļinu... (Igaunijā kāds redzams valsts virs prasot visu pretējo uzskatu grūzņu izmēšanu! Tikai tad būšot tīra igauņu pārvaldīta valsts!). Ka tādi virzieni pamazām atkal nāk modē, nav tālu jāskatās. Piemēru netrūkst un katrs pats var tos sameklēt un katram tie būs savi...

Un tad, protams, ir vēl citas telpas, ar kurām mums ir jārēķinājas: mūsu dzīves vietas, kas tagad bieži netiek pilnīgi izmantotas. Pat laulātie katrs dzīvo savā kontinenta malā, jo tur atrodas viņu karjēras lauks. Pa laikam satiekas kādā vietā, uz kuŗu katram vienāds attālums, un tikai svētku un ģimeņu godos atgriežas savās istajās mājās, kuŗās bieži vien jūtas kā ceļotāji un ciemiņi. Darba vietas, kuŗās valda jauni sadzīves likumi un darba noteikumi. Telpas priekam, telpas zinību apgūšanai. Un tad elektroniskā telpa, kuŗā var sazināties un sarunāties ar tūkstošiem ļaužu, kuŗus nedz redzam, nedz dzirdam (elektroniskā balss jau ir un tiek pielietota plaši). Šajā elektroniskajā telpā tagad ir tik daudz informācijas, tik daudz darijumu, ka vienkāršajam mirstīgajam visam nav iespējams izsekot. Ja ir īpaša vajadzība, ir jāuztic uzdevums elektroniskai mašīnai. Ja nu daļa vecākās paaudzes saka, ka viņiem šī telpa ir sveša un viņus tā nesaista, liela daļa tomēr ir jau tajā līdz kaklam. Citiem vārdiem, mainās mūsu mazie, it kā mikroskopiskie universi. Rodas jautājums, kā tos visus apvienot darbigā un veiksmīgā sabiedrībā? Vai rādot ar pirkstu, vai meklējot kompromisu, vai piedāvājot sarunu un cieņu pret tiem, kas domā citādi? Grūti atbildami jautājumi, ar kuŗiem liela daļa nemaz nevēlas nodarboties, jo tie traucē ceļotāja labsajūtu.

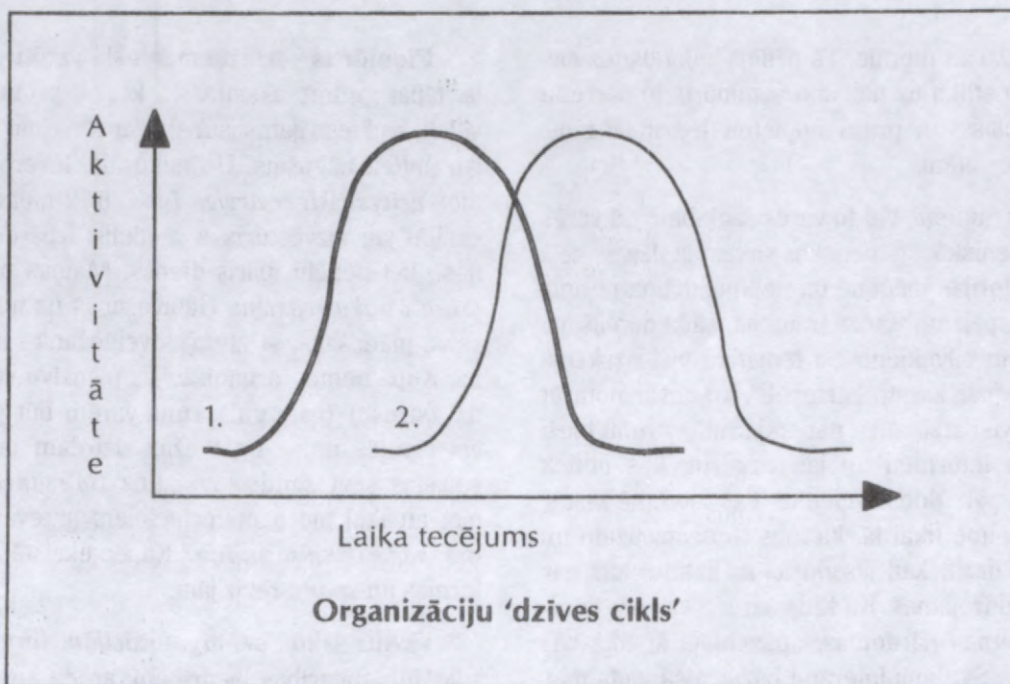
**Klāt** vēl jāpieskaita vide, kuŗā mēs dzīvojam - telpa ar pavisam citādu iekārtojumu un mēbelēm, kas parasti

mums ir pilnīgi svešas, bet mūsu jaunajiem itin labi pazīstamas, spējot tajā veiksmīgi un atjautīgi darboties. Līdz ar to konservatīvā cietokšņa mentalitātē tiem nav pieņemama. Nenovēršams ir konflikts, ja katra puse pastāv tikai uz savu. Rezultātā cilvēcība cieš, kā to liecina notikumi Dienvidslāvijā un Kosovā. Un šādas Dienvidslāvijas un Kosovas būs vēl citas. Konflikts šie nes dažādus zaudējumus un iznīcina telpu, kuŗā kādreiz ļaužu starpā valdīja saskaņa un iecietība. Cilvēcības seja kļuvusi saviebta, ievainota. Serbijas valdnieks Milosovičs taču, savā prātā, dara to, kas jādara un ir pārliecināts par savas nelokamās stājas pareizību. Tāpat par savas rīcības pareizību pārliecināti ir NATO ļaudis, bet ko tas dod pašiem serbiem un Kosovīviešiem? - Iznīcību! Un tiek meklēti jauni kara noziedznieki, gan kara zonā, gan pat ASV un Kanadā! Drausmīga situācija globālajā ciemā, kur katru minūti katrā mājā neatlaidīgi tiek atkārtoti ienestas visnegantākās ziņas no visām pasaules malām, Kanadu un ASV ieskaitot. Rezultātā liela daļa cilvēku vairs neskatās televīziju... Viņi labāk sēž pie interneta, noraksta par velti augstākās klases mūziku utt. Un interesanti, ka Kanadas ziņu regulētāji atsakās uzlikt internetam ierobežojumus, aicina tā vadītājus un lietotājus atrast savu veidu, kā pašiem šo nepārvaldāmo eksploziju kontrolēt. Valstij nav priekš tam līdzekļu un darbinieku un katrs reglaments nenovēršami izraisa pretestību sabiedrībā. Citiem vārdiem, ciņa par elektroniskās telpas kontroli tiek atstāta tas vadītāju un lietotāju rokās. Redzēsīm, kāds būs iznākums!

**Plašu** vietu minētā seminārā ieņēma civilas sabiedrības veidošana, kuŗā vieta būtu visadažādāko uzskatu pārstāvjiem un kuŗā notiktu nemitīgas pārrunas par sadzīves problēmu maiņām. Še grūtības rada ekonomiskais elements, kas šodienas pasaules telpā dominē visās malās. Tas nosaka attiecības valstu starpā, tas ietekmē dažādos pasākumus, kuŗus veido cilvēki, kam rūp cilvēcības uzturēšana un veidošana. Vispārējs atzinums bija, ka plaisas un šķelšanās ir parasta parādība ikvienā globālā ciema sabiedrībā, vai nu tas mums patīk vai nepatīk. To veicinot katra cilvēka universa izveidošanās, kas šodien esot tik dažāda un nepārskatāma, ka grūti esot atrast kopsaucēju. Vienīgais līdzeklis - iecietība, darba grupas. Pat demokrātija ASV vairs nav tāda, kāda tā bija agrāk, jo vēlēšanās vairs piedalās tikai trešā daļa pilsoņu! Tikai Amerikai ir kāds ipāšs kopsaucējs, kas palīdz - proti, amerikānisms, kas nav vēl līdz šai dienai tā isti definēts, bet tomēr pastāvot.

Un kāda loma un vieta šajā pasaulīgajā telpā ir reliģijai un baznīcai? - Tai jāpārveidojas, nemitīgi jāpārveidojas! Un esot jāiepazīstas ar baznīcas vēsturi. Lielai daļai neesot pat ne mazākās skaidrības par to, kāpēc kristīgā reliģija spējusi izplatīties tik plaši un strauji. Proti, te liela loma bijusi sievietēm - kristietēm! Citādi vidējā audze un jaunie uz to neatgriezīšoties. Jāuzklausā, jāsadarbojas, jāatrod telpa, kur varētu tikties ne tikai ar viņiem, bet viņi paši ar sevi. Kā uzrunāt cilvēkus, kas nevēlas būt piesieti itin nekur, kas vienmēr un visur vēlas būt tikai turisti - ņemt to, ko var dabūt par velti vai par dolāru, neatstāt savu vizitkarti nekādā gadījumā, jo tas varētu viņus vēlāk nepatīkami traucēt? - Kā jau tas darīts agrāk, palīdzēt varētu ētikas valodas pārveidošana, jo agrākie termiņi nolietojīšies, neatbilst šodienas apstākļiem. Gluži tāpat, kā tas notiek ar dzīvo valodu. Te būtu nozīmīgs darba lauks psihologiem, sociologiem, antropologiem un citiem, kas pārvalda šo nozīmīgo telpu. Turklāt tas būtu jādara nekavējoties, sākot ar piemērotām darba grupām. Nav šaubu, ka ētikas jautājumi ir svarīgi arī mums, latviešiem un Latvijai, jo ūdeņi te ir saduļķoti. Attīrīšanas process prasis darbu





gy) un ceļa plāna... lietvedība ir tikai jau esošā administrēšana, formu ieturēšana; līdzīgi Titanika orķestra krēslu pārbīdīšanai - bez nozīmes un lemta straujam galam. *Organizācijas vadības pirmais uzdevums ir tekošas misijas tēmējums.* Viss pārējais sekos. Tādā ziņā pietiek administratīvas 'rosmes' (sēdes, sanāksmes) kā 'aktivitāti' ir ilūzija: nekas īstēni nenotiek, runa var būt tikai par rēķiniem, sikumiem un metodēm. Ir savs laiks 'atskaitēm' un ballītēm, bet tādām reizēm vajadzētu atzīmēt *padarīto* un svinēt *panākto*.

**Varbūt** derētu arī atgādināt *vienības principu*: stiprā organizācija, kuŗas dalībnieki uzņemas atbildību, piedalās virziena nosprausānā, aizstāv pieteiktos mērķus, utt. - resp., viņi nav tikai darbinieki, vai 'zaldāti', bet viņiem dotas rīcības spējas un viņi negaida 'rikojumus no augšas'. Angļiem ir tāda fraze: *being in*. Dalībnieki jūt, ka organizācija viņiem dod kaut ko svarīgu (ne tikai naudu, vai prestižu - drīzāk, iespēju kaut ko padarīt, mainīt, saglabāt), un tāpēc preti viņi ir gatavi dot vairāk, kā paklausību (drīzāk: idejas, enerģiju, lojalitāti). Sintēze! Par tādu saka - *dzīva organizācija*. Esam arī dzirdējuši izteicienu, kas raksturo pretējo: *pastāv uz papīra*.

**Teorētisko** paturot prātā - neesam izņēmums! - kā ar latviešu organizācijām? Godīgi sakot: diezgan bistams stāvoklis.. Nespējam (varbūt arī nespēsīm) pārorientēties: divas galvenās mūsu sabiedrības apstākļu maiņas (iekšēja novecošana, Latvijas neatkarības atjaunošana) palikušas bez programmētas atbildes. Rezultāts: trimdas - tagad *diasporas* - organizāciju izčakstēšana. Kopā ņemot, tās piedzīvo klasiska dzīves cikla beigu posmu.

**Jaunās** zemēs trimdas sākuma gados, par spīti smagiem ('papes kofeja') materiāliem apstākļiem, redzams straujš (draudžu, biedrību, skolu, utt.) dibināšanas, celmes, utt., latviskas sabiedrības augšupejas posms... tik tālu, ka pirmā konkurence bija savstarpēja (dalījās draudzes, sacentās skolas, svētkus rīkoja malū malās, vairojās avizes, biļetēni, utt.). Galvenais - *mērķis bija viens*: Latvijas neatkarības atgūšana. Līdz tam: *jāuztur latvietība*. Jāpūcējas - koŗos, tautas deju grupās, teātrīs, skautos, vasaras nometnēs. Jāsazinās un sevi 'jāparāda', jāuzņem kontakti. Instiktīva 'kopā turēšanās' - gan ar zināmu nobirumu - daudz ko saglabāja, lika pamatus tālākam darbam.

**Gadiem** ejot (uz Rietumu vienaldzību skatoties) sapratām, ka jānostiprinājas dziļumā... uz, t. s., 'ilgāku palikšanu'. Bez lielām stratēģijas pārsprīdēm draudzes iepirka baznīcu ēkas, lauku īpašumus, biedrības - namus. Veidojās zināma infrastruktūra (ar savu birokrātiju). Turklāt

apzinājamies: vajadzēs *jaunu maiņu*. 'Nogruntēšanās' (bet ne vairs tieši aktivitātes pieauguma) posmu iezīmēja Gaŗezcers, Kurša, Beverina, Minstere, LSC, KLCT, Straumēni. Vienā galā klāt nāca 2x2 un 3x3, bet otrā - koordinējošas jumta organizācijas (LNAK, ALA, PBLA... un tad tūlīt LNJAK, ALJA, ELJA). Cikla modeļa terminus lietojot: uzbūve, tad piebūves un - *struktuālas maiņas*. 'Ejošais' gāja tīri labi, tam bija savs ritms un savī svētki. Pierādām pie zināmas 'kārtības'. Un zināmām ilūzijām. Galvenā: 'tāpat vien uz priekšu'.

**Asimilācija**, jauktas laulības, aktīvo novecošana, pagurums, inerce... atsevišķi (vienā organizācijā, tad veselā 'centrā') un vēlāk kumulatīvi (lielākās rosmēs) pieteica neatvairāmu lejupeju. Labi zināmas tipiskas izpausmes: augošs darbinieku trūkums; "Laiks" metiena kritiens no 21,000 divas reizes nedēļā uz 7,700 ik nedēļu; Grāmatu Drauga slēgšana; Beverinas, Minsteres izputēšana; LSC likvidēšana; dievkalpojumi angļu valodā; 'mazrunājošo' klases; gals vispasaules Dziesmu svētkiem. Atbildes atkal bija *struktuālas*: apvienojās draudzes, konsolidējās sabiedriski īpašumi, veco ļaužu aprūpei uzbūvēja Kristus dārzu. Mēs it kā dzīvojām savā mazā pasaulē, izolēti, un - kas būs, tas būs. Teica: cik vien labi varam - darām, tur nav daudz ko runāt. Ne gluži simtprocentīgi. Trīs *būtisku* gājīenu pieeja bija radikāli atšķirīga.

**Latviešu fonds** kapitālisma vidē - likumsakarīgi! - izcēlās ar ilgāka termiņa domāšanu un veikalu izmantošanu. Kāpēc katru reizi no jauna 'ziedot un izdot'? Drīzāk no ziedojumiem saliksīm pamatkapitālu, iepirksīm akcijas un tad no peļņas katru gadu piešķirsīm pabalstu nevis pašu izdomātiem, bet pieteiktiem projektiem... un par izlasi balsos visi ziedotātji. Tāda demokrātiska gaisotne tūlīt pievilka daļu vidējās paaudzes, kuŗai bija apnikusi pastāvošā (diezgan noslēgtā) 'valdes lēmumu' prakse - un nauđņas aiztecēšana 'bezmērķa' pasākumos. Gājīems arī pieteica konkurenci: kur reiz mēs ziedojām 'visam', kļuvām izvēlīgāki... skopāki.

**Gandrīz** paralēli (pa daļai ar kopsaucēju atsevišķās 3x3 ievirzēs, dievtuŗos, folkloras ansambļos) izveidojās *superletiņu* kustība. Aptuveni: tiem bija svarīgāk ģimenē un draugu lokā 'dzīvot latviski' - un viss pārējais (it īpaši organizāciju sanāksmes, 'misijas darbi' pie puslatviešiem, utmldz.) 'lai iet'... Šie cilvēki 'aktīvi jūta', ka latviskumu pašiem jā saglabā, tajā jāiedziļinājas, 'jāatgriežas pie saknēm' - un daudz kas no trimdas 'formālā' bija diezgan tālu aizgājījs no tāda fundamentāla tvēriena. Zemtekstos arī varēja lasīt: *glābsim vismaz sevi*. Ja tā varētu teikt, 'dzīvā sula' sāka tecēt šaurākās gultnēs, visur vairs nepiedalījās.

**Trešo** ar savu 'labāk to velnu pazit' nostādījumu izveidoja, t. s., *sakarnieki*. Noraidot toreizējās trimdas 'politiskās vadības' kredo - *viss okupētajā Latvijā slikti, visi no turienes ir šaubīgi* - viņi centās sabiedrībai stādīt priekšā turienes istenību (un turieniešiem šejienes). Reizēm naivi (arī tišām) par 'formu' (atļaujām, pavadoniem, propagandu) neuztraucoties, viņi pieķērās saturam, galvenokārt, kultūrai un panāca tādu kā 'loga atvēršanu' - re, tomēr ir Latvija, *tāda* viņa ir, tur dzīvo mūsu tauta, lai neaizmirstam. Protams, nebija iespējams panākt līdzīgu 'atvēršanu' otrā galā, kur kompartijas kontroles atgādināja absurdā teātri. Sakarnieku pienestais ar savo kontroversiju šeit tomēr bija kā svaiga elpa - un tad sākās lielā 'braukāšana'. Turklāt atzīmēsim konkurenci, kuŗu mūsu koŗiem, orķestriem, rakstniekiem un dejas grupām pieteica viesi. Par spīti šķēršļiem, sāka nojukt izolācija. No Gotlandes mēs vēl dziedājām 'uz Latviju', bet pavisam driz Latvijas dziedātāji stāvēja mūsu svētku estrādēs un Latvijas skolnieki papildināja mūsu vasaras skolu izlases. Pirmais (lielākoties, jaunu cilvēku) ešelons aizgāja uz Latviju, lai strādātu Tautas frontes, baznīcu, skolu u. c. 'iekšienē' laikā, kas, izrādījās, bija neatkarības atjaunošanas priekšvakars. Bija iekustējušās nopietnas maiņas.

Un tad 1991. gadā *būtiskais* sitiens - pēkšņa Latvijas neatkarības atjaunošana. 'Sitiens', jo, momentam atskrienot, mēs bijām bezgala priecīgi, lepnī, bet nesagatavoti to pilnībā uzņemt un... bez nekāda plāna. Ko nu? Visur Rietumos prasījām, lai atjaunošanu ātri atzist kā 'darītu lietu', bet... par to, ko paši tālāk darīsim, bija tikai jautājumi. Līdzīgi Berlīnes mūŗa nojaukšanas nedēļas nogalei, kad CIA bija aizgājusi atvaļinājumā un Austrumeiropas atmodai, kuŗu nedaudz agrāk ASV prez. Bušs vēl centās bremsēt ar bridinājumiem par 'bistamu nacionālismu', izrādījās, ka mūsu organizācijām trūkst 'plāns B'. Brīvu Latviju! Labi, nu ir... un ko mēs darīsim tālāk? *Kāda tagad ir diasporas latviešu organizāciju misija?* Par to negribējam runāt 'sakarnieku laikos' (pārāk bieži 'vadošie' katru debaī nomelnoja kā 'šķelšanos'), to neizdomājām 1989.-1991. g. 'rūgšanas posmā', un neesam šodien - tepat pie lielās gadsimtu maiņas, astoņus gadus vēlāk - daudz tālāk tikuši.

Ir, piemēram, tāda organizācija: PBLA. Reiz tā pārstāvēja visus 'brīvus' latviešus (resp., tos, kas dzīvoja ārpus Latvijas, čekas nonicināto 'atlūzušo zaru'). Tagad, draugi, *visi latvieši ir brīvi un Latvijas pilsoņu intereses (ja ne 'latviešu vispār') pārstāv neatkarīgas Latvijas valdība*. Vai, vismaz no plānošanas viedokļa, nebūtu pienācis laiks PBLA misijas revīzijai? Ko tā pārstāv šodien? Vai tāda organizācija vēl vajadzīga?

**Dabīgi** (un ar stipru impulsu no 1989.-1991. g. idealisma brāzmām), pirmais jaunais 'uzdevums' mūsu organizācijām bija: *palīdzība Latvijai*. Pakas, izmaiņas, viesības, ziedojumu akcijas, tehniska palīdzība, fondu piešķirumi... *Viss bez izdomas*. Ilgi uzkrātā 'atjaunošanas' dziņa metās praktiskos darbos, otrā galā atdūrās ikdienas un no sovjetiskas audzināšanas mantotās problēmās - vienalga! - bet gāja uz priekšu bez apstājas (reizēm arī bez atskaites) un iet vēl šodien. *Nekur un nekad neviena mūsu jumta organizācija nav nopietni prasījusi - kas te īsti notiek?*

**Lūdzu**, nepārprast. 'Palīdzība' ir dabīga un laba lieta. Palīdzības darbus nevar aizliegt, nedz apstādināt. Visstiprāk tie izveidojušies radu un draugu aprindās. Bet... *vai palīdzība tagad ir diasporas organizāciju galvenais uzdevums?* Kas to par tādu izlēma? Ja Latvijas pilsonību/pasi pieprasījuši un tās politiskos procesos (vēlēšanās) piedalījušies tiekai 12% no tiem 'diasporiešiem', kam tiesības to darīt, varbūt pārējie (88%) vienkārši 'atpērkas'... bet visam

'ārzemju latviešu kopienam' ir jāsaprot, ka turpat totāla pieķeršanās konkurentam No. 2 nozīmē straujāku No. 1 norietu. Trimda ne vien 'nozied', mēs to izdemolējam - jo līdzekļi, enerģija, entuziasms, viss dzīvā spēka 'motors', reiz pieslēgts 'aizjūras darbiem', vietējos vairs ar parasto jaudu nedarbinās. Vai te darāmā trūkst? Kas tas būtu, un kas to paveiks? Tie ir *plānošanas* jautājumi.

**Labi**, visām trimdām eventuēli lemta izputēšana. Mūsējā ir beigusies un katrs, kas grib 'var repatriēties' (Praktiskais gan, acimredzot, kandidātu 88% nav tik vienkārši nokārtojams). Starplaikā, šķiet, psiholoģiski paši esam pieņēmuši lozungu, kuŗu bijušie čekisti sa-prastu: viss 'diasporas' uzreiz ir niecīgs un nenozīmīgs, par to vienalga. Ergo: 'diasporiešiem' ir tikai divi 'vērtības' - tie ir naudas maki' un/vai 'dzīvais spēks', kam jāatgriežas Latvijā. Ja tagad ir 'jēga' kaut ko darīt, tad tikai tur (komplementāri: liela 'jēga' diasporai vairs nevar būt.). Atkal - kas to izlēmis? *Nav nekur izsludināta diasporas slēgšana*, bet mēs bez apdoma soļojam uz tādu galu. Šoreiz nav runa par 'turistiem' (ilgi 'pazudušiem'), kas uzpeld interesantos momentos (piem., 1989.-91. g. posmā) un atkal aizklist, darbiem roku nepielikuši, bet gan par mūsu aktīvo sabiedrisko darbinieku un 'brīvprātīgo' saimi, kas jau trešā paaudzē pašaieliedzīgi strādā, lai No. 1 tomēr tik ātri neizputētu. *Kāpēc turpināt? Ko turpināt? Ko mainīt? Ko darīt jaunuu?*

**Ejošā** pieeja ir 'katrs uz savu roku' un tādai drumstai-libai pienāks ātrs gals. Atsevišķi pasākumi vēl kādu laiku izdosies (it īpaši 'mechāniskie', piem., svētki), bet darba darītājiem nepieciešama jauna 'aizmugure', motivācija, kopā saucējs, apzin, ka *to* (ko?) ir vērts darīt, *jo ...* (kāpēc?). Vecs sakāmvārds atgādina, ka 'daba nemil vakuumu' (modeļa terminoloģijā: neapstājas konkurentu ierašanās), un diasporas organizācijas savu mērķu vakuumu var aizpildīt tikai veicinot plašas 'šeit palikušās sabiedrības' pārrunas. *Ir vajadzīgas būtiskas maiņas, kas atbilst jauniem apstākļiem*. Ko publika vēlas? Kam par labu 'aktivisti' vēlas strādāt? Galvenais: lai mēs visi atkal būtu 'vienā lapā', bez ilūzijām. Neder vairs 'ieturēt formu', 'tāpat vien' - stāvēšana uz vietas garantē izčākstēšanu. Krīze prasa nopietnas revīzijas.

Jautājumu veidā, sākot no 'augšas':

- **PBLA:** 1) vai tā - un kam - vēl vajadzīga? 2) vai tā varētu pārtapt par 'ārzemju latviešu lojālās opozīcijas centru' (piem., gadījumos, kad Latvijas iekšējā politika nav pilnīgi demokrātiska, vai šķietami nekalpo - kā esam parādūši teikt - 'tautas nākotnei'), ieņemt 'sirdsapziņas' lomu? 3) vai tā varētu koordinēt diasporas latviešu vajadzības un prasības, piem., pilsonības un vēlēšanu jautājumos? 4) vai tā varētu izveidot skaļāku politiskas 'lobijas' pozīciju - it īpaši apkaŗojot krievu melus, ja Latvijas valdībai zināmos jautājumos jāizsakās piesardzīgi?

- **LNAK, ALA, DV**, u. c. 'mitnes zemju jumti': 1) arvien vēl 'aizstāvēt latviešu intereses (piem., ja Latvijas diplomāti to nedara, vai nevēlas darīt)? 2) tikai organizēt palīdzību Latvijai? 3) pilnīgi nodoties diasporas pasākumiem (galvenokārt, kultūras, izglītības, pensionāru aprūpes)? 4) nospraust skaidru 2-3 līdzsvaroŗumu? 5) darboties kā (turisma, veikalu, projektu, ciemiņu uzņemšanas utt) 'veicināšanas birojiem'? 6) organizēt pieklājīgu un pilnīgu 'trimdas mantojuma' nodošanu attiecīgām Latvijas iestādēm? 7) atteikties no visa praktiskā - lai tas notiek lokāli - un koncentrēties tikai uz 'idejisko' (un kas tas būtu)? 8) organizēt diasporas latviešu prasības pie Latvijas valdības - piem., likumdošanas pensiju, kultūrālās palīdzības

jautājumos? 9) veicināt Latvijas 'jaunemigrantu' iesaistišanu diasporas sabiedrībā?

- **Draudzes:** 1) darboties tikai latviski? Latviski un mītnes zemes valodā? 2) palīdzēt 'māsu draudzēm' Latvijā? 3) organizēt opozīciju reakcionāriem Latvijas ev.-lut. baznīcas noteikumiem, piem., atteikšanos ordinēt sieviešu dzimtas mācītājas? 4) stipri pāriet praktiskos darbos, piem., pie pensionāru aprūpes?

- **Skolas, nometnes, skauti:** 10 piedāvāt klases, nodarības, ievirzes tikai latviešu valodā? Ari 'mazrunājošiem' un 'nerunājošiem' ('bez izcelsmes')? 2) tikai fundamentus - vecākus bērņus virzot uz Latvijas iestādēm? Vidusskolu? 3) par cik (pavisam?) nodot teikšanu Latvijai - piem., mācību vielas izvēlē, vasaras skolu un nometņu rīkošanas laika ziņā? 4) par cik - un ar kādu atbalstu - uzņemt Latvijas dalībniekus?

- **Kultūrālās vienības** (koŗi, tautas deju grupas, mākslinieki, teāŗi, rakstnieki, utt.): 1) 'ražot' un gatavoties vietējiem pasākumiem, vai Latvijas? 2) arvien rīkot diasporā saietus, izstādes, svētkus - vai pārsviet visu uzmanību Latvijas 'kalendāram' un turienes izteiksmes iespējām? 3) par cik, kā un kuŗām Latvijas iestādēm nodot trimdas 50 gadu jaunrades un vēsturiskos materiālus, publiskus un privātus arhīvus?

- **Biedrības:** 1) organizēt un veicināt vietējus pasākumus, 'viesu' uzstāšanos? 2) organizēt palīdzību Latvijai? Tikai nopietnāku 'uz vietas' pastāvēšanu?

- **Fondi:** 1) ierobežotos līdzekļus piešķirt tikai diasporas pasākumiem? Latvijas, abiem? Kādās proporcijās? Vadoties no kādas vajadzības, vai 'uzdevuma'?

- **Korporācijas:** 1) turpmāk tāpat pastāvēt mītnes zemēs? 2) atjaunot Latvijas kopas? 3) e4ventuēli (kad?) vadību nodot atjaunotām Latvijas kopām?

**Varbūt**, ka te kāds organizāciju grupējums izlaists, varbūt nejausi ieskaitīts nepareizā kategorijā. Varbūt katrā nav minēti visi būtiskie jautājumi. Tuvāk nav apskatīti līdzekļi, sazināšanās metodes, viss sikais 'kā?' jautājumu komplekts, kuŗu jāizrēķina maiņas iekustinot. Galvenais ir skaidrs. Katrai organizācijai savā jomā priekšā stāv izvēle: *ko mēs tālāk darīsim?*

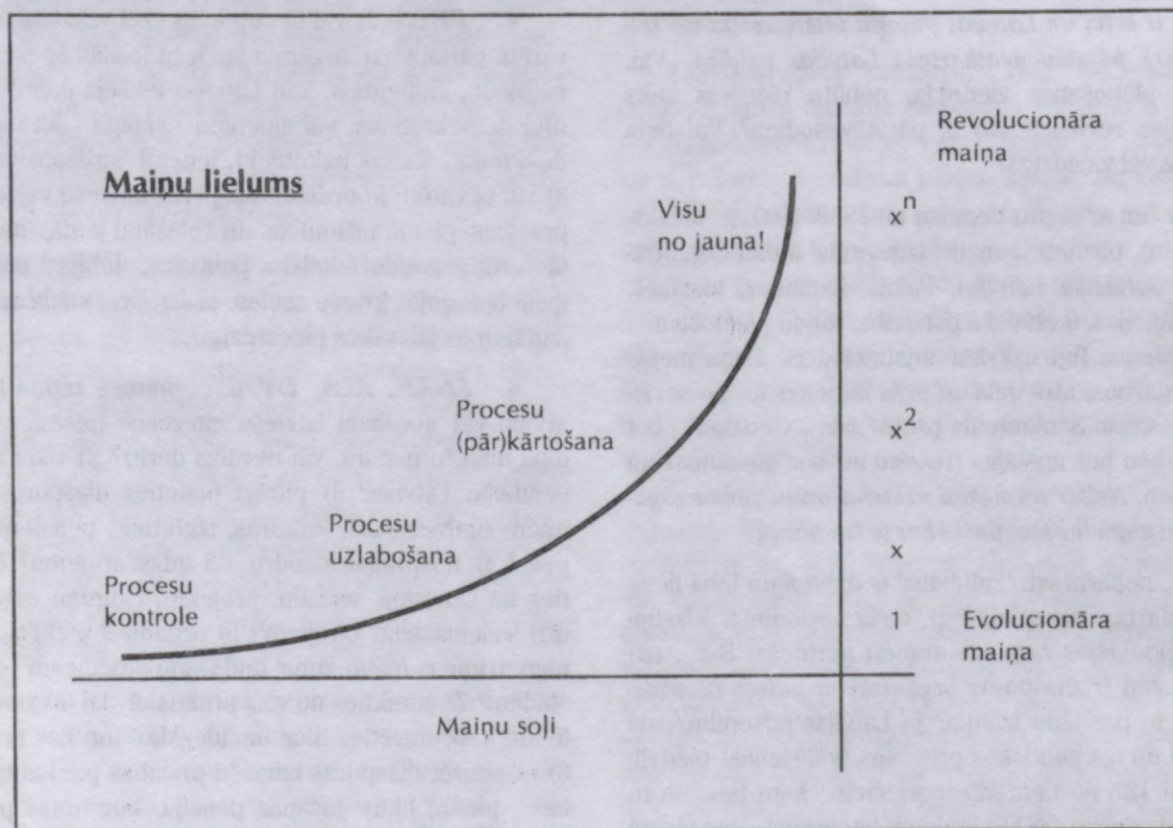
**Pilnības** dēļ vēl jāmin plāmnnotāju, t. s., 'nulles variantu'. ir iespējams - bez milzu grūtībām - katru pasākumu beigt, slēgt ciet un likvidēt, resp., tādu gāŗienu veikt apziņāt... un ar sēŗu brīdi, lielu balli, izpārdošanu, vienalga... pielikt tam punktu galā. Ko darīt tālāk? *Neko!* Bet lai tā būtu pārrunāta, nobalsota *izvēle, bez ilūzijām*. 'Svešumā klistot' akordu spēle līdz ar to pienācīgi ierindotos hobiju un nostalgijas plāksnē.

**Teorija**, protams, ir 'viegla'... kamēr maiņu iekustināšana un sekmīga izvešana ir grūts darbs. To labi zin katrs, kas organizācijās - un ne tikai latviešu - nopietni strādājis. 'Ejošam' vienmēr ir sava inerce, ērtība, savi piekritēji, atbalstītāji, rutīna... un pārāk bieži iznāk tā, ka tad, kad no maiņām tiešām vairs nevar izvairīties ('kaut ko jādara'), problēmas samilzušas tik tālu, ka grūti tām saredzēt sākumu, galu.

**Konsultanti** pazīst. t. s., 'maiņu lieluma' likni. Otrā skicē redzam, ka maiņu ievēšanā pastāv 4 pakāpes: *procesu kontrole, procesu uzlabošana, procesu (pār)kārtošana un 'visu no jauna'* (pēdējo kādu laiku sauca par reengineering). Pakāpes var uzskatīt kā 'soļus' (no evolūcijas uz 'revolūciju'): ja nav sazmēti, pārvaldīti organizācijas procesi, lieki runāt par uzlabošanu, utt. Piem., ja izlaupīta kase (kā tas noticis vienai pazīstamai mūsu organizācijai), kontroles atjaunošana būs galvenais uzdevums un par nākotni daudz nefilozofēs. Toties, ja procesi 'iet', var apskatīt uzlabojumus (izmantojot, piem., jaunu tehnoloģiju). Ja uzlabojumi veikti, var apsvērt pārkarojumus (šo to darīsim citādi, pāris procesus apvienosim). Un tikai tad, kad visa 'mašīnērija' darbojas teicami... var, no drošas bāzes izejot, ķerties pie 'jaunizgudrošanas'. Tātad, maiņu virzītājiem vispirms bez ilūzijām jāapzinās 'kur mēs esam?' Tas ir vienmēr plānošanas pirmais solis.

**Nesen** modē bija minēta 'reengineering' pieeja: nost 'krāmēšanos ar sikumiem' - visu jāmaina, jāsāk no jauna, jāuzbuŗ jauna organizācijas 'kultūra', utj.. Par sekmīgiem tādiem gāŗieniem uzrakstītas pāris populāras grāmatas, aizlaisti semināru cikli... bet tagad parādās 'revīzijas', jo 'radikāli' izārdītu, paralizētu organizāciju vraki redzami visapkārt. Tik 'totāli' uzreiz nevar.

**Fakts** ir, ka lielākā maiņu daļa kompetentās organi-



*zācijās notiek otrā un trešā pakāpēs* (procesu uzlabošana, pārkārtošana) - ne tikai tāpēc, ka tās jau pārvalda savus procesus un saprot, ka soļu secība ir loģiska, bet arī tāpēc, ka organizācijai jādarbojas maiņu laikā un visi sīkie uzlabošanas un pārkārtošanas soļi nes kumulatīvus ieguvumus, kas ļauj tai rīkoties efektīgāk... tādējādi atbrīvojot līdzekļus un spēkus nākošam solim. Katrs secībā izraisa nopietnākas maiņas un būs kuteligāks, grūtāks. Ja procesu kontrolei (skicē) dodam nominālu maiņu lielumu '1' (resp., tā 'ir'), uzlabošana nesis 'x' reiz lielākas maiņas (piem., interni dokumenti ieradīties divreiz ātrāk); (pār-)kārtošana x kvadrātā lielāka (piem., epasts būs četrreiz ātrāks); un 'viss no jauna' x n pakāpē lielāks (piem., organizācijas Timekļa lapas desmit 'papīra vēstuļu' vietā katru dienu izsauks pieprasījumu simtus). Diķi iemesta akmens lielums nosaka, ar kādu spēku izcelsies vilņi, kas nonāk krastā... un cik ilgi tie nāks.

Vai viss nule teiktais zināmā mērā neatspēko tezi, ka mūsu organizācijām nepieciešamas būtiskas maiņas? Varbūt, ka tikai jāsavēd kārtībā procesus? Protams, otro jādara - kur un kā vajadzīgs. Bet ne 'tikai'. Pat pirmās šķiras kārtībā - kādiem mērķiem procesi kalpos? Ne jau tiem, kas panākti. Vai - atmesti. Mūsu organizācijām tāpēc ir grūts dubultuzdevums: *ne vien pārkārtot procesus, bet arī tos piešķaņot jauniem mērķiem*. Vai paspēsīsim abus galus?

**Gājienam** laika vairs nav daudz. Kā leģendārais bezbola metējs Sačels Peidžs reiz teica: pāri plecam neskaties - pagātne steidzas tevī iedzīt. □

1999. gada martā

**Juris Mazutis**

@@@@@@@@@@

### GODS KAM GODS

**Ērika Raistera** piemiņas fonda valde savu gadskārtējo balvu (US \$600) šogad piešķīrusi **prof. Dr. Benjamiņam Jēgeram** par viņa milzu veikumu - **Latviešu trimdas izdevumu bibliografiju, 1940-1991, 5 sējumos**. Balvas saņēmēju neklātienē godināja fonda sarīkojumā, kas notika 2. maijā, **Jonkeru baznīcas telpās, Ņujorkā**.

"Koki tinas jau plivurā zaļā" - ar šo pavasara dienai ļoti atbilstīgo citātu no kāda Ērika Raistera dzejoļa sarīkojumu atklāja Fonda priekšsēde Rita Gāle. Atgādināsim, ka dzejnieka, žurnālista un redaktora Ērika Raistera (1905.-1967.) piemiņas fonds nodibināts 1970. gadā un kopš tā laika ik gadu apbalvo un īpašā sarīkojumā godina kādu latviski rakstītā vārda kopēju un sargātāju ārpus Latvijas robežām. Šogad balvas saņēmējs gadu nastas un veselības apsvērumu dēļ pats nevarēja uz sarīkojumu icalsties. Tai vietā R. Gāle nolasīja viņa vēstuli, kuņā izteikts pārsteigums un gandarījums par saņemto atzinību, līdz ar to nostājoties blakus citu gadu laureātiem Uldim Ģermanim, Teodoram Zeltiņam, J. Krēsliņam, Sr., Anslāvam Eglitim, Rolfam Ekmanim un ģarai rindai citu.

Ļoti rūpīgi sagatavotu, ar interesantiem faktiem un atziņām bagātu referātu ar pārskatu par Benjamiņa Jēgera dzīvi un darbiem nolasīja Jānis Krēsliņš, Sr., izsakot nožēlu, ka šis izcilais latviešu zinātnieks līdz šim tikai visai skopi cildināts. Pie tā gan esot "pats vainīgs", jo nekad nav lūkojies izcelties, bet savu darbu godam veicis klusībā un pieticībā, turklāt būdams arī liekvārdības nīdējs.

Benjamiņš Jēgers dzimis 1915. gada 16. janvārī, Jelgavā. Skolas gaitas uzsācis Liepājā, bet turpinājis Rīgā, kur beidzis 2. Rīgas pilsētas ģimnaziju. Jēgers bija atsūtījis atmiņu uzmetumus par saviem skolas gadiem Latvijā, kuņus nolasīja Dagmāra Vallena, Starp viņa skolotājiem bijuši

folkloriste Anna Bērzkalne, valodnieki Jānis Endzelins un Edīte Hauzenberga-Šturma. Tā arī Benjamiņš Jēgers pievērsies valodniecībai, kaut gan vairāki citi skolotāji mudinājuši studēt matemātiku. 1944. gadā Jēgers ar mag. phil. gradu beidzis Latvijas Universitātes filoloģijas fakultātes ģermāņu nodaļu, līdztekus studēdams arī baltu filoloģiju. 1949. g. Getingenas universitātē, Vācijā, ieguvis Dr. phil. gradu baltu valodniecībā, somugru valodās un sanskritā, bet 1953. g. Kolumbijas universitātē, Ņujorkā, saņēmis MLS gradu bibliotēku zinībās.

B. Jēgers strādājis par bibliotēkāru Middleberijas koledžā un Jēla (Yale) universitātē. Bijis viesprofesors baltu valodniecībā Lundas universitātē, Zviedrijā, docents vācu valodā un literātūrā Kentakijas Centra koledžā, profesors vācu valodā un vecākajā vācu literātūrā Ziemeļlinojas universitātē. Jēgers ir akadēmiskās organizācijas Ramave biedrs un tās rakstu krājuma "Ccļi" redaktors.

Čaklā B. Jēgera latviešu un vācu valodā sarakstīto grāmatu, rakstu un recenziju uzskaitījums aizņem vairākas lappuses autobiografisko rakstu krājumā "Latviešu literātūras darbinieki rietumu pasaulē" (Mežābele, 1991). Kopā ar W. R. Šmalstīgu (Schmalstieg) viņš tulkojis angļiski J. Endzelīna darbu "Comparative phonology and morphology of the Baltic languages". Savā referātā J. Krēsliņš īpaši izcēla Jēgera komentārus Jāņa Reitera (17. g. s.) latviešu bībeles tulkojuma paraugam, kuņā vienīgo zināmo eksemplāru Jēgers atradis Upsalas universitātes bibliotēkā Zviedrijā.

Lielākais B. Jēgera veikums nenoliedzami ir augšā minētā latviešu trimdas izdevumu bibliografija, kuņā iekļauta plaša, precīzi pārbaudīta izziņa, ieskaitot kartes, notis un rakstus citās valodās par latviešu tematiem. Bibliografijas sējumos ir ievadi un paskaidrojumi angļu valodā, tamdēļ to labprāt iegādājušās daudzas cittautu bibliotēkas. Vadoties no rūpīgi sastādītajiem tematiskiem rādītājiem, vajadzīgā izziņa ir viegli atrodama un vispusīga. Referents paraugam bija sameklējis visdažādākās ziņas par Ēriku Raisteru un viņa darbiem. Diemžēl, kā minējis arī pats Benjamiņš Jēgers, bibliografijas nozīmi daudzi vēl nav izpratuši. "Viņi neapzinās, ka vai vienīgi bibliografija būs tā, kas vēl paaudžu paaudzēs liecinās par viņu darbu latviešu trimdas kultūras laukā tad, kad visas citas pēdas par viņu darbu un nereti darbi paši jau sen būs pagaisuši.

Referenta Krēsliņa vērtējumā Benjamiņš Jēgers jau sen būtu pelnījis Tautas balvu. Vēl jo vairāk tādēļ, ka latviešu kultūras darbs darīts bez jebkādas atlidzības no maizes darba brīvās un atpūtai atrautās stundās. Jēgers ir saņēmis pirmo Krišjāņa Barona prēmiju svešumā par 16. un 17. gadsimta veclatviešu iespieddarbu sarakstu. 1973. g. Jēgeram piešķirta PBLA Kultūras fonda Goda balva humanitārajās zinātnēs.

Sarīkojuma otrajā daļā uz tuvās dzimšanas dienas (5. maijā) rēķina ar ziediem un nodziedātu apsveikumu tika pārsteigta dzejniece Elza Ķezbere. Savu dzeju lasīja Vol-demārs Avens, Rita Gāle, Jānis Krēsliņš, sr. un Inese Račevska. Izvilkumus no Ainas Kraujietes "Stikla sieviete" nolasīja Bitīte Vinklere-Bluķe. Sveicienus no Agates Ne-saules nodeva Dr. Astrīda Butnere. Sekoja loterija un omulīga sadraudzība pie kafijas galda ar pirāģiem un kliņģeri. Izskanēja arī ierosinājumi par iespējamiem nākamā gada balvas kandidātiem. Latviešu sabiedrībā ārpus Latvijas vēl netrūkst klusu darba rūķu, latviešu kultūras darba darītāju, atlidzību negaidot, kas apbalvojumu un godināšanu būtu gods godam pelnījušo. □

**Biruta Sūrmane,**  
**Ņujorkā**

Līgo svētkos un Jāņu dienā sveicina redakcija.

NEPIETIEK NAUDAS LATVIJAS AIZSARDZĪBAS  
KAUJAS GATAVĪBAI

Atsaucoties aicinājumam analizēt Latvijas aizsardzības kaujas gatavību, ieejot 21. gadsimtā, jāatzīst, ka tā ir nepieciešama nevien Latvijas teritorijas sekmīgai aizstāvēšanai pašreiz, bet arī lai Latvijai nākotnē būtu labāka iespēja iekļūt NATO.

Lai būtu piemēroti augsta kaujas gatavība kara laikā, par to ir jā rūpējas jau miera laikā. Mūsu apstākļos pāreja no miera uz kara laiku var būt ārkārtīgi strauja, neļaujot nekādu starplaiku papildus sagatavotībai. Kaujas gatavības limenis ir atkarīgs nevien no kara spēka gatavības cīņai, bet arī daudz no tās atbalstam piešķirtā budžeta. Te nu ir Latvijas aizsardzības, t. s., "Achillas papēdis", lielākais vājuma punkts. Šogad solija 1% no iekšzemes kopprodukta, saisinājumā IKP, bet atvēlēja tikai 0,9%, kas ir zemākais piešķirums visās Eiropas valstīs. Salīdzinot to iekšēji ar citiem Latvijas drošības spēkiem, pat Valsts policijas budžets ar saviem Ls 37,4 milj. ir lielāks par visas Aizsardzības min. Ls 35,4 milj. budžetu; salīdzinājumā visas Iekšl. min. budžets ir Ls 98,5 milj.. Vai esam palikuši par, t. s., policijas valsti? Notiek arī finansiāla spēlīte, visur uzsverot IKP procentu atvēlējumu, bet nekur neaizrādot, ka Latvijas IKP vērtība, salīdzinot ar citām līdzīga lieluma NATO kandidātvalstīm, ir viena no pašām zemākajām. Piemēram, Slovēnija savai aizsardzībai izdod 1,75% no IKP, kas ir, apm., 300 milj. dolāru gadā. Pārreķinot latos, ja Slovēnija izdotu tikai 0,9%, kā Latvija, tad tās militārais budžets būtu 91 mil. latu, tātad 257% vairāk nekā šogad plāno izdot Latvija. Arī Igaunija un, it sevišķi, Lītuva kā militārā budžeta, tā kaujas gatavības ziņā ir aizsteigusis mums priekšā. Vai varam ticēt dažu Latvijas valdības vīru solījumiem, ka līdz 2004. gadam sasniegsim it kā maģisko 2% no IKP robežu militārā budžeta? No līdzšinējās pieredzes spriežot, tas nenotiks, jo notiek it kā spēlēšanās ar Latvijas aizsardzības sagatavotību izrādīt jebkuņam ienaidniekam, ārējam vai iekšējam (un Dievs nedod, abiem kopā), nopietnu pretestību.

Ja arī netiekam pie solītiem 2% no IKP, tad vismaz palīdzēsim agitēt Latvijas aizsardzības budžeta ievērojamā palielināšanā. Daudzi no šodien klātesošiem bija klāt pēdējā ALA kongresā Vašingtonā, kur LADG dalībnieki ceremoniāli nolika vainagu pie Korejā kritušo pieminekļa. Tā pamatnē prominenti bija iegravēta atziņa, ka "Brīvība nav par brīvu!" Šo aksiomu zina, kā ASV, tā arī Korejas likumdevēji, un tā būtu jāiemācās arī Latvijas valdības locekļiem un Saeimas deputātiem.

Šo līdzekļu trūkuma dēļ, ieejot 21. gadsimtā, visbēdīgākais stāvoklis ir Latvijas gaisa spēkos. No sākotnējam 2 Čehijā iegādātām lietotām lidmašīnām pēc avārijas, mēģinot iztaisīt nāves cilpu, ir palikusi tikai viena, un tā pati ne vienmēr ir lidot spējīga, nesen strandējot pasažierus Dānijā. Ir arī pāris novecojuši krievu helikopteri ar tādām pašām remontproblēmām. Šeit es neuzskaitu tās nedaudzās 2. pasaules kara tipa krievu "Antonova-2" un poļu "Viljas" lidmašīnas, ko lieto Zemes sardze (ZS), jo tām ir vairāk muzejiska, ne militāra vērtība. Jau gadiem ir spriests, ka ir nepieciešami vairāki glābšanas tipa moderni helikopteri, derīgi arī citam transportam un izlūkošanai, kuņģu iegādes dedzīgs proponents bija mans draugs, nelaiķis plkv. Kins, iepriekšējais gaisa spēku komandieris. Redzot, kas notiek, resp., nenotiek, zūd arī lidotāju morāle. Tā 1998. g. vien no jau tā nelielā GS personāla ir aizgājuši 9 lidotāji. Viņi ir sapratuši, ka ar pašreizējo ekipējumu Latvijas GS ir gandrīz tikai kā papīra pūķis. Salīdzinājumā pirms 60 gadiem Latvijas aizsardzībai bija vairāk kā simts

torēz modernu kaujas lidmašīnu. Kad to beidzot sapratis Latvijas likumdevēji un daris kaut ko, lai šo neciešamo stāvokli uzlabotu?

Runājot par Nacionāliem bruņotiem spēkiem (NBS) visumā, ne atsevišķām to daļām, galvenais pašreizējais kaujas gatavību bremzējošais faktors ir apvienota krīzes centra trūkums. Ja ārēja uzbrukuma, iekšēju nemieru vai kāda cita svarīga atgadījuma dēļ būtu nepieciešams valsti deklarēt ārkārtas situāciju un izsludināt tūlītēju trauksmi, normālā darba laikā tas, droši vien, izdotos. Bet nedēļā ir 168 stundas, no kuņģam strādā tikai 40 - nav drošas sistēmas, kā to bez liekas kavēšanās izdarīt pārējo 128 stundu laikā. Kā man paskaidroja augsta ranga militārais padomdevējs, trauksmes sistēma, ja to par tādu vispār var saukt, ārpus darba stundām ir šāda. Ir uzdots tālruņa numurs, kur zvanīt un tur atbild ārlietu ministrijas dežūrsekretāre. Viņai, protams, nav atļauts nekādu trauksmi izsludināt, bet viņa var mēģināt sazvanīt attiecīgās augstās amatpersonas, kas varbūt laicīgi uzņemtos pienācīgu atbildību, bet, droši vien, ka ne bez konsultēšanās ar citiem. Kā redzams, Latvijā nezin, ka japāņu pārsteiguma uzbrukums Pearl Harbor'ai bija viltīgi izplānots svētdienas rītā, plkst. 08:00 pēc mēneša algas saņemšanas dienas. Kad par šo traģisko faktu aizsūtīju rakstu "Tēvijas Sargam", to neiespieda, laikam, lai neuztrauktu lasītājus ar negatīvu vēsturisku informāciju. Bet vēsture, diemžēl, atkārtojas... Nevaram atļauties gaidīt 24 stundas vai pat ilgāk, lai vienības varētu atrasties kaujas uzdevumam. Kad dienēju NATO apgādes pulkā Vācijā, apm., tikpat tālu no krievu kara spēka, cik Rīga no Pleskavas, mums trauksmes gadījumā, kuņģa izsludināja katru mēnesi, bija jāatstāj novietojums kaujas gatavībā ne ilgāk kā 2 stundu laikā. To es saucu par istu kaujas gatavību, kādas NBS, diemžēl, vēl nav. Pašreiz pastāv liela varbūtība, ka trauksmi izsludinās novēloti, bet tā kā trūkst attiecīga treniņa, var sagaidīt, ka to arī laicīgi un efektīgi neizpildīs. Kā to ir secinājusi Saeimas Ārlietu komisija, ir arī nepieciešams sakārtot likumdošanu par ārkārtas situācijām.

Argumentācijas pēc, tomēr pieņemsim labāko versiju, ka draudošās briesmas ir atklātas priekšlaicīgi, atļaujot vismaz dažas dienas laika, lai paceltu kaujas gatavību ar mobilizāciju. Bet, kā lasīju plašajā intervijā 1999. g. 16. marta "Lauku Avīzē" ar virsrakstu "Graube sola attīstību armijā", jaunais NBS komandieris ir izteicies sekojoši:

*"Mums mobilizācijas nav. Tas ir viens no nopietnākajiem jautājumiem. Es nevaru pateikt konkrētu termiņu, kad mobilizācija būs, bet vismaz pēc 5 gadiem visiem saskaņā ar likumu vajadzētu zināt, kas kara gadījumā jādara. Obligāto dienestu šobrīd ir izgājuši 15 tūksoši Latvijas pilsoņi un, ja viņš nav brīvprātīgi pieteicies ZS pats, tad viņš ir pazudis."*

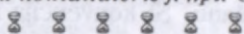
Te nu jā jautā, vai naudas trūkuma dēļ Latvijas aizsardzībai būtu jā gaida veseli 5 gadi, lai izstrādātu mobilizācijas plānu? Kā paši intervētāji piezīmē, pamatdokumenti mobilizācijai ir saglabājušies. Vai tad nevar samaksāt kompetentai darba grupai, lai šo nepieciešamo darbu veic tūlīt?

Gandrīz tas pats ir sakāms arī par krīzes centra radiāšanu. Tur pat ir piedāvāta bezmaksas palīdzība no Mičiganas Nacionālajiem gvardiem, kaut arī viņu krīzes centrs nenodarbojas ar ārpus draudu detekciju, jo ne Ohaio, ne Indiāna taču netaisās Mičiganai uzbrukt. Bet arī lai segtu šo iztrūkumu, profesionāla palīdzība būtu ātri pieejama, kaut arī tā varētu ko izmaksāt. Kā tas ir lasāms leM laikrakstā "Likuma Vārdā", valsts policijai veidojas savs krīzes centrs, tā kā ir jau radusies vismaz daļēja iekšēja ekspertīze. Pilnveidotai totālai Latvijas aizsardzībai un drošībai AM ir jā sadarbojas nevien ar leM spēkiem,

bet arī ar ĀM, kādēļ tad nemēģināt radīt kopēju un apvienotu krīzes centru? Ievērojamus līdzekļus tā radišanai vajadzēs tik un tā, bet sadalot tos 3 daļās, ministrijas budžets cietīs daudz mazāk, nekā budžeta izdevumus nevajadzīgi trīskāršojot.

Summējot iepriekš analizēto, varam nākt pie slēdziena, ka ieejot 21. gadsimtā, tikai tad Latvijas aizsardzības kaujas gatavība būs pietiekama, ja tai tiks piešķirti ievērojami lielāki budžeta līdzekļi. Pašreizējais piešķirums pietiek vienīgi personālsastāva minimālai uzturēšanai. Neatliek ne gaisa spēku pat visminimālākai ekipēšanai, krīzes centra radišanai un mobilizācijas plānošanai, par citām nepieciešamām lietām, kā prettanku ieročiem, nemaz nerunājot. Tādēļ nobeigumā, uzsvāra dēļ, atgādināšu jau iepriekš sacīto, ka "Brīvība nav par brīvu!" Tas pats attiecas arī uz valsts aizsardzības kaujas gatavību. □

• *Saisināts atvaļināta brig. ģen. Vilmāra Kukaiņa referāts Latvijas Aizsardzības darba grupas sadarbībā ar ALA un ar DV ASV valdes palīdzību rīkotajā mini seminārā 1999. g. 29. aprīlī, Klivlandē, kuŗā Latviju pārstāvēja Latvijas militārais atašejs Vašingtonā plv. Valdis Matiss un Latvijas jūras spēku komandieris j.-kpt. Gaidis Zeibots.*



## Speciālraksts MLB Ziņotājam

### KARŠ BEZ FRONTES

Lai gan liberālo reformu radītais posts Latvijas lauksaimniecībai jau pārsniedzis abos pasaules kaŗos un piespiedu kolektivizācijā ciestos zaudējumus, tomēr istā ciņa par Latvijas lauku un zemniecības kā kārtas un dzīves veida izdzīvošanu ir tikai sākusies. Varbūt tā nav nejausība, ka Saeimā iesniegtais komercikuma projekts paredz zemniekam piešķirt "individuālā komersanta" statusu, t. i., atļaut to no zemes, bet teritorialā reforma paredz likvidēt simtiem pagastu centru.

#### Zemkopības likvidācijai nav nekāda attaisnojuma

It īpaši pēdējā gada laikā mūsu zemniecībai nākas arvien vairāk atkāpties ievestās cūkgaļas, cukura, graudu, putnu gaļas, olu un citas produkcijas straumju priekšā. Varbūt tikai tagad zemnieki var tā isti novērtēt bijušā zemkopības ministra A. Kaula vārdus - valdība iznīcina zemniekus. Iznīcina ciniski un mērķtiecīgi. Acimredzot, ārvalstu ekonomiskajās interesēs. Mūsu starptautiskās prasības pedantiski pildošā, bet pret saviem pilsoņiem līdzekļos neizvēlīgā valdība ne tikai neko nedara, lai šīs pārtikas straumes apturētu vai vismaz ierobežotu, bet gluži pretēji - nesēn tā samazināja ievadumtu un sola to drīzumā atcelt pavisam. Lai attaisnotu savu, maigi izsakoties, nelojālo rīcību, valdība atsauca uz starptautiskiem līgumiem, starptautisko institūciju (ES, SVF, PB, PTO) prasībām, kā arī uz pašmāju patērētāju interesēm.

Starptautiskie līgumi ir laba lieta, ja vien tie ir taisnīgi un abpusēji izdevīgi. Lai tā būtu, līgumi pirms to parakstīšanas būtu rūpīgi jāizsveŗ, vai arī, ja tie tomēr izrādās ne taisnīgi vai graužoši, jāpārskata. Turklāt nevajadzētu pieļaut dubultstandartus, kad citi var Latvijā ievest visu, kas lieks un par dempinga cenu, bet mūsu produkcijai durvis faktiski ir ciet.

Starptautisko institūciju prasības, ja vien mēs sevi neatzīstam par koloniju, būtu jāierobežo ar mūsu suverēnitātes un nacionālo interešu rāmjiem. Arī atsauce uz patērētāju interesēm ir tikpat maldinoša kā televīzijas reklāma. Lai gan Latvijā tiek pārpārēm iepludināta lēta, subsidēta produkcija, pārtikas izstrādājumu cenas veikalos un tirgos būtiski kritušās nav. Istā cena parādīsies pēc Latvijas ražotāju pilnīgas iznīcināšanas. Turklāt nav skaidrības, no

kādām izejvielām ražota par Latvijā fasētā vai pārstrādātā prece.

Bet ja mūsu zemnieki tiek atstāti bez darba un godīgi pelnītiem ienākumiem tad postošas sekas izjūt visa sabiedrība: samazinās nodokļu ieņēmumi (tātad arī budžeta izdevumi visās jomās), zemnieku saimes zaudē pirktspēju (cieš gan tirgotāji, gan arī pārējie iedzīvotāji un uzņēmēji, kuŗu produkciju vai pakalpojumus zemnieks nespēj nopirkt), Latvija kļūst atkarīga no ievestas pārtikas, sarūgtinātie zemnieki pāriet uz melno biznesu vai iekļaujas kriminālstruktūrās, padziļinās sabiedrības lumpenizācija, ieņēmumi par ievesto produkciju aizplūst uz ārzemēm, noplicinot mūsu resursus un iespējas un tml.. Jāatceras, ka mēs visi esam savstarpēji saistīti, esam vienā laivā. Posts vai netaisnība vienā vietā, ja tas netiek novērsts, drīzi vien pārņem visu sabiedrību. Turklāt nebūtu gudri ļaut sevi pārvērst par pasīvu patērētāju sabiedrību, kas nenovēršami izmirst un degradējas. Dievs mūs ir radījis pēc Savas līdzības, t. i., par radošām būtnēm, kas spēj brīvi un aktīvi veidot savu dzīvi.

#### Pasauli pārņem saimnieciska depresija

Angažēti vai stāvokli neizprotoši komentētāji kā allaž mēģina novērst mūsu uzmanību no nopietnām lietām, izskaidrojot tās ar visai banālām formulām. Arī šoreiz tiek skandinātas aplamības par "cūku kaŗiem" un "olu kaŗiem", tā noskaņojot mūs pret kaimiņu tautām. Bet ne jau īgauņi, leiši vai poļi ir saražojuši tos milzīgos gaļas, olu un cukura kalnus, kas pa dažādiem ceļiem tiek ievesti Latvijā. Izmantojot tuvredzīgo Baltijas brīvās tirdzniecības līgumu, to dara šajās valstīs reģistrētās starpnieku firmas un kontrabandisti. Šie starpnieki un viņu augstu situētie partneri Latvijā ir gandrīz vienīgie, kas no šiem kaŗiem gūst pasakainu peļņu - uz mūsu un arī ārvalstu zemnieku rēķina. Jo pārmērīgā tirgu liberalizācija un globalizācija ir instruments, kas starptautiskajiem pārtikas pārstrādes karleļiem ļauj gūt nepamatoti milzīgu peļņu, diktēt iepirkuma cenas, iznīcināt vietējos tirgus ar dempinga produkciju un tml. Šo karleļu runas vīriem tik runāt par brīvu konkurenci un pārprodukciju, lai gan miljoniem cilvēku pasaulē cieš badu, bet zemnieki gandrīz visās valstīs saņem arvien mazākus ienākumus par savu darbu.

Ši bezdievīgā dzišanās pēc peļņas un kontroles pasauli novedusi līdz saimnieciska sabrukuma sliekšnim. Vēsturē vēl nebijušu spekulāciju iespaidā tirgus jau sagrauts Dienvidaustrumāzijā un Krievijā. Pašlaik dezintegrācija pārņem Dienvidameriku, bet globāls sabrukums, ja vien šis neprāts netiks apturēts, vēl ir priekšā. Beidzot mums ir jāatzīst, ka sākusies pasaules saimnieciska depresija, kas var izrādīties daudz postošāka par *Lielo depresiju* 30. gados.

Sabrūkot nosauktajiem tirgiem, kritušas ne vien naftas, bet arī pārtikas produktu cenas. Pagājušā gadā, salīdzinot ar 1997. g., naftas cena ASV samazinājusies par 32%, cūkgaļas - par 43%, cukura - par 36%, kafijas - par 28%, sojas pupu - par 20%, kukurūzas - par 19%, kviešu - par 15%. Šogad cenu kritums turpinās. Kamēr Ziemeļkorejā, Irakā, Āfrikā u. c. cilvēki cieš badu, tikmēr ASV zem klajām debesīm pūst milzīgas graudu kaudzes, fermeri bankrotē. Pēc Āzijas un Krievijas tirgu zaudēšanas bēdīgi slavenās "Buša kājiņas" (vistu kājas), kas bijas paredzētas tikai eksportam, parādījušās arī ASV veikalos. Ja cenas pēc oficiālā kursa pārvērs Latvijas naudā, ASV kg vistu kājiņu maksā 31 santīmu. Cūkgaļas iepirkuma cena ASV kritusies līdz 10,7-12,5 santīmiem par kg.

Arī ES cūkgaļas cena pērn kritās par 50%, liellopu gaļas - par 35%, aitu gaļas - par 45%, piena - par 25-30%, jaunu cūku gaļas - par 65%. Fermeru reālie ienākumi Lielbritānijā 1998. g. kritās par 30% (Skotijā - pat par 42%), bet pēdē-

jo 2 gadu periodā - par 63%. Katram trešajam Vācijas fermerim draud bankrots. Vai kāds brīnums, ja pēc minēto tirgu zaudēšanas milzīgie rietumzemju pārtikas pārpalikumi tiek iepludināti tādās valstīs kā Latvija, sagraujot arī mūsu tirgu? Starp citu, Lietuva un Igaunija jau sākušas mācīties savus tirgus aizsargāt, iluzora Eiropas pīrāga vietā izvēloties reālus savas zemes augļus.

Aicinājumi pārorientēties uz Rietumu tirgiem ir maldinoši, jo šie tirgi ir pārsātināti kā vēl nekad agrāk. Pirmais uzdevums būtu atkarot mūsu pašu Latvijas tirgu (kāpēc gan mums tas labprātīgi jāatdod citiem?). Pakāpeniski pieaugot cilvēku pirktspējai, Latvijas tirgus vēl ilgu laiku izrādīsies pietiekami liels mūsu lauksaimniecībai. Protams, jānodrošina arī cenu paritāte dažādu jomu ražotājiem. Vajadzība pēc saprātīgas valsts regulēšanas ir viegli saprotama un pamatojama, jo nevar salīdzināt, piem., alkohola tirdzniecību ar zemnieka darbu - pārāk dažāda kapitāla apgrozība un darba ietilpība. Tāpēc valdībai jānosaka cenu paritāte, lai gan zemnieks, gan alkohola tirgonis varētu dzīvot cilvēka cienīgu dzīvi. Līdz ar to tiks atjaunota arī Latvijas pārtikas pamatproduktu pašpietiekamība, kas ir galvenais valsts neatkarības garants (nevis savu pamatfunkciju zaudējušais NATO).

Kā liecina šā gadsimta pieredze, pastāv efektīvi pasākumu kompleksi depresijas novēršanai vai pārvarēšanai. Atliek pastudēt ASV prezidenta F. D. Rūzveltā *Jauno politiku* vai kaut mūsu K. Ulmaņa saimniecisko politiku pirmskaņā Latvijā. Šie pasākumi ietver iekšējā tirgus aizsardzību, ražotāju un patērētāju kooperāciju (izspiežot parazitāros starpniekus un spekulantus), ražošanas, infrastruktūras būvju un sabiedrisko darbu strauju paplašināšanu, valstij uzņemoties aktīvu ekonomikas regulēšanas un veicināšanas lomu. Protams, vispirms jāizstrādā zinātniski pamatota un mūsu nacionālajām interesēm atbilstoša valsts ekonomiskās attīstības stratēģija. Taču mūsu valdība par to negrib ne dzirdēt.

### Zemniecība un cilvēka tiesības

Mūsu valdībai patīk runāt par starptautisko līgumu un konvenciju pildīšanu, kā arī par priekšzīmīgo cilvēka stāvokli Latvijā. Šādu tukšu salmu kulšanu labprāt atbalsta starptautiskie cilvēktiesību komisāri un organizācijas, jo viņu interesēs ir aktualizēt tikai tos Vispārējās cilvēka tiesību deklarācijas pantus, kas atbilst viņu ārpolitiskajiem mērķiem. Patiesībā cilvēka tiesības Latvijā tiek ciniski mīdītas ar kājām, var runāt pat par mēģniecīgu genocīdu, kas atspoguļojas tirgus reformu izraisītajā demografiskajā katastrofā.

Tā Latvijas parakstītās Vispārējās cilvēka tiesību deklarācijas 23. pants nosaka: "1. Katram cilvēkam ir tiesības uz darbu, uz brīvu darba izvēli, uz taisnīgiem un labvēlīgiem darba apstākļiem un uz aizsardzību pret bezdarbu; 3. Katram strādājošam ir tiesības uz taisnīgu un apmierinošu darba algu, kas nodrošina cilvēka cienīgu dzīvi viņam un viņa ģimenei. Nepieciešamības gadījumā tā jāpapildina ar citiem sociālās nodrošināšanas līdzekļiem." 25. pants šīs valsts garantējamās tiesības konkretizē: "Katram cilvēkam ir tiesības uz tādu dzīves līmeni, ieskaitot uzturu, apģērbu, mājokli, medicīniskos pakalpojumus un vajadzīgo sociālo apkalpošanu, kas nepieciešama viņa un viņa ģimenes uzturēšanai un labklājībai, un tiesības uz nodrošinājumu sakarā ar bezdarbu, slimību, invaliditāti, atraitnību, vecuma iestāšanos vai citos eksistences līdzekļu zaudēšanas gadījumos, kas radušies no viņa neatkarīgu apstākļu dēļ. Mātēm un bērniem ir tiesības uz īpašu aizsardzību un palīdzību. Visiem bērniem, laulībā un ārpus laulībā dzimušajiem, ir jānodrošina vienāda sociālā aizsardzība." 26. pants nosaka katra cilvēka tiesības uz izglītību. Pamata un vidējai izglītībai

jābūt bez maksas, tehniskajai, profesionālajai un arī augstākajai izglītībai jābūt visiem pieejamai.

Tiem, kas par svētām tur dažādu starptautisko institūciju prasības, iesaku uzmanīgi izlasīt "Starptautisko paktu par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām", kura 1. pants skaidri deklarē: "Visām tautām ir pašnoteikšanās tiesības. Pamatojoties uz šīm tiesībām, tās brīvi nosaka savu politisko statusu un brīvi nodrošina savu ekonomisko, sociālo un kultūras attīstību. visas tautas savu mērķu sasniegšanai var brīvi rīkoties ar savām dabas bagātībām un resursiem, nepārkāpjot izdevīguma principu, un no starptautiskajām tiesībām. Nevienai tautai nekādā gadījumā nedrīkst atņemt tai piederošos eksistences līdzekļus." Pēdējais aizliegums būtu jāņem vērā mūsu kaismīgajiem privatizatoriem un iztirgotājiem.

Postošo tirgus reformu īstenotājiem un globalizētājiem būtu jāiepazīstas ar atbildību par genocīdu. Pēc 1948. g. 9. decembrī pieņemtās "Konvencijas par genocīda nozieguma novēršanu un sodāmību", genocīds ir ne tikai kādas cilvēku grupas vai tautas fiziska iznīcināšana, bet arī tādu dzīves apstākļu apzināta radišana, kas vērsti uz tās pilnīgu vai daļēju iznīcināšanu, garīgu kropļošanu vai dzimstības apturēšanu. Šī konvencija attiecināma arī uz garīgi kropļojošām televīzijas programmām, literatūru, datorspēlēm un tml. Būtu vērtīgi dzirdēt atbildi uz jautājumu, kāpēc zemnieku un citu pilsoņu tiesības uz darbu un cilvēka cienīgu dzīvi neaizstāv par nodokļu maksātāju naudu uzturētais Latvijas cilvēktiesību birojs?

### Kā atjaunot iekšējo tirgu?

Visas attīstītās Rietumu valstīs tieši vai netieši aizsargā savu tirgu. Piemēram, kad nesēn Krievijas un Japānas tērauda eksports apdraudēja ASV tērauda industriju, ASV kongress par 100% palielināja ievadumtu tērauda izstrādājumiem. Pašlaik ASV radikāli cīnās pret ES banānu eksportu. Mēs paši varam viegli pārliecināties, kā savu tirgu sargā Eiropas savienības valstis. ASV un ES humānā palīdzība Krievijai izskaidrojama ne tik daudz ar humāniem apsvērumiem, kā ar vēlmi atrast noietu savu fermeru produkcijai. Ne vienmēr šī aizsardzība izpaužas kā ievadumtu pacelšana vai ievaduma kvotu noteikšana. Ne mazāk efektīva ir augstu (faktiski nerasniedzamu) kvalitātes un sanitārā standartu noteikšana ievadamajai produkcijai. Mēs jau pārliecinājamies, cik pedantiski ES eksperti pārbauda mūsu picnotavas (kāpēc līdzīgi nerīkojamies mēs, pārbaudot ES un citu importētāju produkciju?). Tāpat divpusējos starpvalstu tirdzniecības līgumos var noteikt, kādas preces un kādos daudzumos šīs valstis piegādās viena otrai, ievērojot ekvivalentu apmaiņu. Pozitīvas pārmaiņas importa - eksporta apjomos var panākt arī ar tīri monetārām metodēm, piem., nosakot valsts tautsaimniecības orientācijai piemērotu nacionālās valūtas apmaiņas kursu. Latvijas lata apmaiņas kurss ir noteikts importētāju un kontrabandistu interesēs, tas sen jau neatbilst arvien kritošajai lata pirktspējai iekšējā tirgū un ir nelabvēlīgs gan mūsu ražotājiem, gan godīgiem ārvalstu investoriem (nevis spekulantiem). Piem., Lietuvā par vienu ASV dolāru var paveikt vismaz 2 reizes vairāk nekā Latvijā.

Efektīva var izrādīties arī sabiedrības izglītošana, izskaidrojot, ka, pērkot savas valsts produkciju, pilsoņi ceļ arī savu personīgo labklājību, jo pieaug valsts budžeta ieņēmumi, samazinās bezdarbs, palielinās valsts pilsoņu kopējā pirktspēja, kas stimulē ekonomiku. Savukārt, savas produkcijas eksportu valstis mēdz atbalstīt ar dāsnām subsidijām (tiešām vai netiešām), turklāt subsidēšanu neuzskata par valsts līdzekļu izšķiešanu, jo arī tā veicina valsts ekonomikas vispārēju paplašināšanos ar visām no tā izrietošajām labvēlīgajām sekām. Latvijas politiķi un ekonomisti šajā ziņā sabiedrībai mēģina iestāstīt tirās blē-

ņas, turklāt mēģina arī sašķelt sabiedrību, apgalvojot, ka patērētājiem ir citas intereses nekā ražotājiem. Patiesībā gandrīz katrs cilvēks ir gan ražotājs (vai pakalpojumu sniedzējs), gan patērētājs, un visu cilvēku intereses ir savstarpēji saistītas.

Latvijas lauksaimniecība ir jau nolaista tik kritiskā stāvoklī, ka tās glābšanai nepieciešams vesels radikālu pasākumu komplekss, kuŗa īstenošanā jāiesaistās ne vien valdībai, bet arī visai sabiedrībai. Tā kā tagad ir sējas laiks, vispirms valdībai skaidri un nepārprotami jādeklarē, ka tā šos pasākumus patiešām un nekavējoties veiks. Absolūti nepieņemama ir tāda rīcība kā jaunā zemkopības ministra P. Salkazanova zemnieku atrunāšana no cukurbiešu sējas.

Tā kā lauksaimniecība ir pamatīgi iznīcināta daudzos pasaules reģionos, it īpaši bijušajās sociālisma valstīs, tad tuvākajos gados gaidāms liels pārtikas trūkums. Tātad augs pieprasījums un arī cenas. Līdz ar to ir desmitkārtīgi svarīgi, lai Latvija spētu pacelt savu ražošanas potenciālu un apgādāt vismaz sevi. Latvijas valdībai ir jāiesniedz protests Pasaules tirdzniecības organizācijai pret pārtikas produktu invāziju Latvijā par dempinga cenām un jāpamato savi tirgus aizsardzības pasākumi. Vienlaikus jānosaka ievadamo produkcijas veidu kvotas, vairākiem produktiem jāpaceļ ievadmuīta un kvalitātes standarti. Jāveic radikāli pasākumi pret kontrabandu. Jāpieņem stingrs likums pret dempingu un karteljiem.

Jāsāk sabiedrības izglītošanas kampaņa, lai veicinātu Latvijā ražoto produktu pirkšanu. Nav noslēpums, ka Latvijā ieplūst pārsvarā sliktas kvalitātes produkti, kuŗu ražošana saistīta ar pārlieku lielu ķīmikāliju un bioloģisko preparātu lietošanu, kā arī veselībai kaitīgu konservantu un citu pildvielu izmantošanu. Bieži vien Latvijā tiek izgāztas gadiem glabātas pārtikas rezerves ar iztecējušiem derīguma termiņiem. To cenšas kompensēt ar košiem iepakojumiem un dempinga cenu. Katrā ziņā Latvijas produkti ir dabiskāki un veselīgāki.

Šim nolūkam jāpanāk, lai pircējs spētu atšķirt Latvijas produkciju. Piemēram, desa var būt ražota Latvijas kombinātā, bet izmantojot ievestu gaļu. Tāpēc uz katra Latvijā ražota produkta jābūt redzamā vietā norādītai izejvielu izcelsmei. Tas jāpieprasa ar likumu, stingri jākontrolē un bargi jānodar par krāpšanu. Ar likumu jāparedz dažādas priekšrocības tiem pārstrādātājiem, kas pārstrādā Latvijas zemnieku produkciju. Arī ēdnicu, kafejnīcu un restorānu ēdienkartēs jānorāda, no kādas izcelsmes produktiem gatavots ēdiens. Skolām, bērnu dārziem, slimnīcām, armijas daļām, cietumiem, pansionātiem, patversmēm un citām valsts un pašvaldību iestādēm jāļauj (pat dažādiem līdzekļiem jānodar) iepirkt produktus no Latvijas zemniekiem.

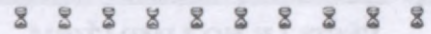
Lai mazinātu ražošanas izmaksas, jācentralizē minerālmēslu, ķīmikāliju, sēklu, herbicīdu un ražošanas tehnikas iepirkšana ārzemēs, jāatbrīvo no nodokļiem lauksaimniecības inventāra un degvielas iegāde. Iespēju robežās jā rūpējas par šo resursu ražošanu Latvijā. Pakāpeniski jāizspiež dažādu starpnieku slānis starp zemnieku un patērētāju, kā arī starp zemnieku un piegādātāju, jāveicina plaša kooperācija. Lai tuvotos cenu paritātei, zemniekam jābauda nodokļu atlaides (tikai par lauksaimniecības darbību!). Jāievieš lauksaimniecībai piemērota kredītēšanas un apdrošināšanas sistēma. Līdz vispārējā stāvokļa uzlabošanai jāpārstrukturē agrāk saņemto kredītu atmaksa (izņemot gadījumus, kad kredīta neatmaksāšanas iemesls ir slinkums vai blēdība). Ja kādu lauksaimniecībai nozīmīgu palīdzētāri neizdodas sakārtot citādi, tad tajā jāievieš valsts monopols.

Sākami plaši, valsts atbalstīti lauku infrastruktūras projekti, kuŗos iesaistītos gan lauksaimniecībā nenodarbinātie laucinieki, gan pilsētu un mazpilsētu iedzīvotāji. Pro-

jekti varētu būt šādi: zemes meliorācija, ceļu būve un remonts, māju, saimniecības ēku, skolu, kultūras iestāžu un ražošanas kompleksu būve, sakaru sistēmas modernizācija, ūdens, kanalizācijas, enerģētikas un apkures sistēmu būve un modernizācija, lauksaimniecībai nepieciešamu ražotņu būve (minerālmēslu rūpnīcas, ādu ģērētavas, spirta brūzi, ķieģeļu ceplī, linu pārstrādes cechi u. c.). Šie projekti stimulēs un atdzīvinās visu Latvijas tautsaimniecību, io radīsies pieprasījums pēc citu nozaru ražojumiem un resursiem. Līdz ar to pilnvērtīgu darbu saņems arī rūpniecisko pilsētu iedzīvotāji. Latvija beidzot sāks attīstīties.

Protams, šie priekšlikumi nav pilnīgi, bet ar šo rakstu es gribu rosināt mūsu ekonomiskās domas un rīcības pārorientēšanos uz reālās ekonomikas attīstības principiem. Es domāju, ka neviens vairs nav īpaši jāpārliecina, ka kaziņo ekonomika Latvijā ir sevi izsmēlusi. □

Jānis Kučinskis,  
Jēkabpili



## SPORTS LATVIJĀ 1999. GADA MARTĀ UN APRĪLĪ

Lai arī šī gada pavasaris Latvijā bija vēss un nemīlīgs, sportiskā darbība turpināja būt ļoti rosīga. Jau marta sākumā mūsu spēkavīrs Viktors Ščebatihs sasniedza jaunu Latvijas rekordu ar starptautisku skanējumu. Viņa treneris A. Andruškēvičs uzskata, ka līdz olimpiskajām spēlēm Sidnejā, kas notiks pēc vairāk nekā gada, Viktors grūšanā spēš pacelt 250 kg, kas varētu nodrošināt kādu no olimpiskajām medaļām. Par to liecina fakts, ka Eiropas meistaršacīkstēs viņš bija trešais. Ja kāds vēl to nezina, vai ir aizmīrsis, jāpaskaidro, ka viņš startē supersmagajā svarā.

Negaidītus panākumus ir izcīnījuši mūsu futbolisti, kuŗi savā apakšgrupā ieņem pirmo vietu. Kā kuriozitāte jāatzīmē fakts, ka vēl 2 dienas pirms mača, "Daugavas" stadions, kuŗā notika šīs sacensības, bija klāts ar sniegu un ledu. Tomēr ar talcinieku kopējām pūlēm stadionu sveda kārtībā un sacensības notika.

Diemžēl, par neveiksmīgu uzskatāms basketbolistu starts Eiropas čempionātā, lai arī A. Bogatskis tika atzīts par labāko Polijas basketbolistu, Latvijas izlases komanda cieta vienu zaudējumu pēc otra. Par Latvijas čempioniem jau septīto reizi kļuva Brocēnu basketbola komanda.

Tāds pats sākums ir arī par "Skonto" futbolistiem.

Aprīli mūs iepriecināja soļotājs A. Fadejevs, kas atkal atgriezies lielajā sportā un izcīnījis ceturto vietu starptautiskajās sacensībās. Toties neveiksmīgi startēja mūsu barjerskrējējs I. Kazanovs, kas pasaules Ziemas meistaršacīkstēs Japānā neiekļuva labāko skaitā.

Par labāko Latvijas riteņbraucēju aprīli tika atzīts R. Vainšteins.

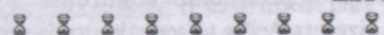
Beidzot pozitīvi ir izlemts M. Pahjara starts Anglijas premjerlīgā futbolā.

Hokejā S. Ozoliņš iemeta savus 99. vārtus NHL hokeja turnīrā. A. Irbe joprojām ir viens no labākajiem vārt-sargiem šajā līgā. Ne velti ar viņu ir pagarināts līgums vēl uz 3 gadiem.

Ir nomainīti izlases treneri basketbolā. Līdzīgs liktenis iespējams sagaidīs arī hokeja trenerus. Sīkāk par hokeja ciņām rakstīsim nākamajā reizē.

Noslēgumā jāatzīmē, ka mūsu pasaules čempioni motorsportā - K. Serģis un A. Rasmanis ļoti veiksmīgi ar uzvarām uzsākuši jauno sezonu. □

Imants Liepiņš,  
LSPA profesors



Šoreiz vairākas piebildes Forumā publicētiem rakstiem ievietojam Vēstulju nodajā. Red.

## ŪDENSROZE

Es vēlos atkal dzīvēt  
Kā ūdensroze tumšā ezerā.  
Tā reizēm slikt,  
To reizēm priekam noplūc  
Un kādam mīļi uzdāvā.

Es vēlos savu mīlu dāvēt:  
Rudzu puķei rudzu laukā,  
Sīkai smilgai ceļa malā,  
Baltai margrietīņai plāvā,  
Pienenītei grāvja malā.  
Ari viņas visas noplūc -  
Ievij ziedu vainagā.

Maiga Apse,  
Latvijā

✱ ✱ ✱ ✱ ✱ ✱ ✱

✉ ✉ ✉ VĒSTULES ✉ ✉ ✉

### VĒSTULE NO LIMBAŽIEM

Černobilas atomkatastrofa - genocīds latviešu tautas  
stipriem vīriem

Zinot to, ka patreiz Saeimā tiek izskatīts jautājums černobiliešiem, ir nepieciešams par šo jautājumu runāt detalizētāk. Kādēļ tieši no Latvijas izdrija vislielāko piespiedu mobilizāciju uz Černobilu?

Mana ģimene ir cieši ar to saistīta, jo sekas atbalsojas šodien. Var pacelties jautājums, kāds sakars Černobilai ar genocīdu? Un tomēr ir.

Mana vīra dzimšanas diena ir 18. novembris. Okupācijas laikā šo dienu svinējām aizklātiem logiem. Tomēr to pamanīja Limbažu vietējā milicija un vēl vakarā iebruka mūsu dzīvokli, pārbiedējot bērnus. Pārbaudīja dokumentus, lika nopūst svecītes un nobridināja dzimšanas dienai izvēlēties citu dienu, bet radi un draugi neklausīja, un mēs turpinājām svinēt. Milicija ieradās atkārtoti un bridināja, ka šis nepaklausības moments tiks piefiksēts.

Kad 1986. g. 22. jūnija naktī, plkst 04:00 mūs pamodināja spēcīgi dūņu sitiņi pie durvīm, mēs visi bijām stāvus augšā. Kaŗa komisariāta vīri ziņoja - 15 minūtes, saprati, esī gatavs (protams, krievu valodā)! Es asarām acis lūdzos, lai neņem manu vīru, jo mājās paliek 2 puikas - 10 un 12 gadu veci, slimis vectēvs, tomēr skanēja nepiekāpīgs, cietsirdīgs atkārtojums braukt līdzī. Pēc brīža sazinājos ar citām sievietēm, visas skrējām uz kaŗa komisariātu, kur lielā telpā bija sadzīti visi mūsu stiprie vīri pretīm nāvei. Lūdzamies, kā nu katra mācējām. Nekas nelidzēja. Gāju pie labsirdīgāka milīča, viņš pusdraudzīgi izteicās, ko mēs tur svinējušies, neviens jūs nebūtu kustinājis. Redz kā. Sapratu. Arī citām bija šādi tādi pret valdību aizrādījumi, nu kaut pārāk bieža baznīcā iešana. Skaidrs, tā bija atriebība - genocīds. Manu vīru un citus no Limbažiem veda lopu vagonos uz radiācijas putekļiem, kur viņam no helikoptera vajadzēja mest šķidrinātu cementu tieši uz kūpošo bloku. Šausmas, bez speciāliem apģērbīem, bez apmācībām. Viņš tur strādāja 4,5 mēnešus; kuŗi bija slimī, tos atlaida ātrāk. Daudzi tur nomira, citi izdrija pašnāvību. Gaidījām uz vēstulēm. Nāca isas, caurskatītas... līdz atnāca ziņa, ka vīrs esot slimnīcā, esot plaušu karsonis, jo naktis visi gulēja kopīgās teltenēs, kur malējiem guletājiem mati piesala pie telts sienām.

Pārbraucis mājās, mans vīrs sāka slimot ar visām radiācijas ietekmes slimībām. Nokritās svarā, kļuva bāli dzeltens, mocija nepārtraukts nogurums. Līdz 1986. g. bija sportists, izpletlēcējs ar vairākiem diplomiem sacensībās. Tagad II grupas invalids, nederīgs darbiem, nāves kandidāts, bet taču ir Eiropas un mūsu visu glābējas, jo, ja nebūtu šo 6000 cilvēku, kas likvidēja Černobilas atom-

elektrostacijas eksplozijas sekas, Latvijā gadiem ilgi neno-tiktu nekāda saimnieciskā darbība. Koki te būtu brūni, dzīvā daba izniktu, cilvēki masveidā slimotu ar staru slimībām. Tās pārņemtu visu Eiropu - to apstiprina zinātnieki no Eiropas savienības valstīm. Īpaši zviedri, kas bija pār-bijušies par pirmo radiācijas lietus mākonī.

Visā Latvijā no šiem AES seku likvidatoriem 300 mi-ruši, bet 2300 ir invalidi. Vecākiem patreiz 55 gadi, jaunā-kiem - 32. Piektā daļa seku likvidatoru bija citas tautības, pārējie, vislielākais skaits - latvieši. Tagad tie, kas nekā nezīn par radiācijas briesmām, grib pielīdzināt radiācijas invalidus pārējiem invalidiem, kas cietuši sadzīves negadījumos. Radiācija pārņem visu organismu, izārdot to no iekšpuses (70 gados ekrānos varējām skatīt filmu "Vie-na gada 9 dienas", kas šo traģēdiju atspoguļoja pilnībā, kad cilvēks saskāries ar radiāciju, kaut tikai laboratoriskā izmēģinājumā). Ja zaudēta kāja, roka vai kā citādi savai-nots, tad tomēr tam var piedzimt fiziski un garīgi veseli bērni, bet ar radiāciju slimiem rodas garīgi atpalikuši, pat ar fiziskām nepilnībām.

Šī obligātā mobilizācija bija tāds pats terrors, kāds šo-dien Kosovā, un pilnīgi pielīdzināms hitleriskam nacistis-kam un staļiniskam bolševistiskam genocīdam. Bet toreiz tālā (!) 1986. gadā neviens valsts neredzēja, pat nepiemi-nēja to, kāpēc uz Černobilu pēc skaita visvairāk sūta mazo Baltijas valstu jaunos vīriešus. Tad ne amerikāņiem, ne latviešiem ārzemēs tas nebija satraucoši. Cilvēktiesības latviešiem okupācijā nevienu neinteresēja. Galvenais ir pa-darīts, Černobila vairs nav kaitīga. Latvijā var iebrukt, uz-sākt saimniecisko darbību, kā to tagad ārzemnieciski sauc - taisīt biznesu, bet Černobilas invalidi un viņu trūkumā nonākušās ģimenes ir kļuvušas bezvērtīgas, traucējošas Latvijā un pasaules sabiedrībā pat ignorējamas.

Latvijas černobiliešu un viņu ģimeņu vārdā lūdzu iz-sūtījumu uz Černobilu uzskatīt par trešo genocīdu - 1941., 1949., un 1986. gads, un lūdzam papildus stendu Okupāci-jas mūzejā, lai varam izvietot dalībnieku vārdus un foto-grāfijas par viņu darbu Černobilā, kā arī rakstus no visas pasaules, par ko rakstīja padomijas un pasaules prese. □

Inta Groskaufmane,  
Limbažos

✉ ✉ ✉ ✉ ✉

### LATVJU DIEVTURĪGĀS FILOZOFIJAS METI

Šoreiz gribu pieskārties J. Kučinska rakstam "Par trim atmodām", kas ievietots MLB Ziņotāja aprīļa numurā.

Tas, ka Jānis nav apmierināts ne ar pasaiules iekārtu, sevišķi ar angļiem, ne arī ar nacionāli grupētām ļaužu idejām, kā dievturīem un TB/LNNK, jo to mērķi nesaskan ar viņa mērķiem, nav nekāds brīnums. Politikāņi, ne tikai Latvijā, bet arī visā pasaulē uzskata par savu svarīgāko pienākumu aizstāvēt savas idejas un savas teorijas.

Es lietoju apzīmējumu "politikāņi". Starp politiķi un politikāni ir diezgan liela atšķirība, vismaz es to tā saprotu. Ja politiķi ir atzīti un daudzīnāti savas tautas dēļ viņu nopelnu dēļ, tad politikāņiem šādus nopelnus var pieskaitīt taisni pretējā nozīmē. Minēšu dažus mūsu daudzīnātos politiķus, kā Čaksti, Zemgalu, Meirerovicu, Spekki, Valteru. Sevišķi Valtera nopelni mums, leģionāriem, vienmēr paliks atmiņā. Bez viņa diplomātiskās un politiskās līdzda-lības, ļoti iespējams, ka mēs tiktu izdoti krieviem. Viņa un mūsu plkv. Kripēna iejaukšanās šajā politiskā tirgū, izglā-ba daudzus.

Tagad atgriezīšos pie Jāņa sacerējuma "Par trim at-modām". Neapšaubāmi, tas ir tipisks politikāņu apcerē-jums, kur tiek meklētas kļūdas, sagrozīti fakti un taisīti autoram pieņemami slēdzieni. Neaizskāršu viņa politisko

naidu pret TB/LNNK, bet došu paskaidrojumus par tiem slēdzieniem, ar ko Jānis vērsas pret dievturīgiem kā nacionālo reliģiju.

Tiek izmantots Ernesta Brastiņa raksts "Dievturīgas filozofijas meti", kas ievietots 1938. g. Labieša II burtnīcā. No šī raksta ir paņemti daži citāti, pārtraucot Ernesta domu gaitu un paskaidrojumus. Izveidotas Jāņa personīgās atziņas un pasniegtas kā neapstrīdamas patiesības. Citos gadījumos varētu teikt: pārprasta vai neizprasta dievturības jēga, bet šajā gadījumā tas atkristu. Katrs kaut cik inteligents domātājs, rūpīgi izlasot Ernesta apcerējumu par dievturības filozofijas metiem, nevarēs Ernesta domu pārprast. Vienīgi brīnos, kāda vajadzība Jānim aizskārt un apvainot dievturīgus, kas ir reliģiska, ne politiska vienība. Attaisnojums varētu būt, ka Jānis savā patriotiskā deģsmē nemēģina izprast nekādus blakus novirzienus savā nacionālajā domāšanā, kā tikai to, ko ieņēmis savā saprašanā.

Tagad pie Ernesta raksta par dievturības filozofiju. Lai iepazīstinātu lasītājus, kādēļ viņš ir pieskāries tieši šim tematam, Ernests sava raksta sākumā to paskaidro:

"Ar laiku ap katru kultūrtautas dievestību sāk drūzmēties arī pārējās cilvēka gara darbības nozares, gluži kā ap zelta raktuvēm sarodas pilsētas.

Reliģiskā atziņa vispirms ietērpjas iztēles darinātos teiksmu un simbolu tēlos, tad tēlniecība, glezniecība un drāma tos pārvērš redzamos veidos.

Pēcāk rodas tikumi, tiesības un ierašas, kas atrodas dievestības aizbildniecībā. Beidzot arī prātniecība sāk iztīrīt un uzklaut to, ko paudusi reliģija.

Senlatviešu dievestībai ir krāšņa dzejiska izteiksme, kā to redzam dainās, savdabīga svētrūpe, dziļdomīgi simboli, krietna tikumība, saprātīga dzīves gudrība. To visu darinājusi latviešu tauta savā kopībā un turējuse par savu kopmantu. Bet viņai nav uzrakstīta nekāda filozofija jeb prātniecība, jo prātniecības sistēmas darina atsevišķie domātāji, nevis kolektīvs. Šādi domātāji latviešiem vēl nav, tāpat kā nav vēl daudzām citām tautām.

Dievturība ir sena dievestība, kas sistematizēta ērtākas apiešanās dēļ. Dievturība radusēs tai laikā, kad dievestīgais cilvēks ir arī kļuvis jau zinātņu un prātniecību cilvēks. Mūsdienų eiropietim šodien iespējams savas atziņas izteikt trijos veidos: nevien dzejiski, bet arī prātnieciski un zinātniski. Tamdēļ "Dievturū cerokli" - pirmā dievturības mācības grāmatā - arī atrodam iebļakus senām dainām izklāstījumus prātnieciskā un zinātniskā valodā. Taču šie izklāstījumi ir tikai norādījumi uz kādas pilnīgākas, noapaļotas dievturības prātniecības iespēju.

Visam dzīvajām pasaules reliģijām, kuru piekritēji atrodas uz kaut cik augstas kultūras pakāpes, patlaban ir arī savas īpašas prātniecības, kas ar tām sabiedrojas. Var teikt, ka prātniecība, kas apņēmusi kādu dievestības sistēmu, liecina par šīs dievestības samērā augsto kultūras stāvokli."

Šim Brastiņa Ernesta paskaidrojumam seko kristīgo reliģiju lielo filozofu Sv. Augustina un Akvīnas Toma filozofiskās atziņas, kuņas vēl joprojām kristīgo baznīca uzskata par labām un pareizām. Par austrumu tautu, sevišķi indiešu reliģijām Ernests izsaka šādas domas:

"Starp nekristīgo reliģiju filozofijām jo ievērojama ir austrumzemņu reliģiskā domāšana. Indijas bramanisms, hinduisms un budisms ir nevien reliģijas, bet arī prātniecības mācības, kuņu dziļumi eiropiešu prātam gan grūti saņiedzami. Arī Ķīnas filozofija ir visciešā mērā pieklāvusies turienes reliģiskām mācībām."

Nonākot pie dievturības, sniegsu visu to daļu no Ernesta darba, ko Jānis Kučinskis vai nu nav sapratis, vai vienkārši izlietojis savā politiskā cirkus arēnā, lai dievturību nostādītu līdzīgā lomā ar saviem politiskiem klauniem.

"Dievturība līdzšinējā eiropējiskā domāšanā redz daudzus domu pavedienus, kas tai liekas pareizi vērtēti un šķe-

lēti. Tie varētu noderēt kā meti tam dievturības filozofijas audeklam, kas rodas metus savienojot ar audiem.

Izvilksim dažas dzijas no līdzšinējās prātniecības, uzvilksim tās iebļakus vienu otrai, kā to darījuse senā jostu audēja, un paraudzīsimies, kādu latvisku rakstu varam ieaust šajos metos ar tiem dzīpariem, kas pieder dievturībai un latvietībai. Tas, kaut apmēram, rādīs, kāda izskatīsies dievturības filozofija, pie kuņas ķērušies jau daži dievturīgi domātāji.

Ja nu pa senai parašai iedalām prātniecību trijos lielos novados - atziņas mācībā (gnoseoloģijā), esotības mācībā (ontoloģijā jeb metafizikā) un vērtību mācībā (aksioloģijā), tad viegli varam sameklēt tos līdzšinējos filozofijas elementus, kas saderētos ar dievturības pamatatziņām bez lieliem grozījumiem.

Atziņas mācība, kas atbild uz jautājumiem: Kas ir atzišana un atziņa? Kas ir domas un atziņa? Kā attiecas pieredze pret ārpusauli? - dievturībai pa ceļam tie kuņi, kas apzīmēti ar vārdiem: illūzionisms, fikcionālisms, fainomenālisms.

Illūzionisms ir ieskats, ka ārējā pasaule ir šķitums, ko darinājusi mūsu dvēsele pati. Pie Dekarta (1596-1650) to mana jau kā varbūtību; tā Fenolons saka: "Varbūt visa šī radība nav nekas reāls, bet ir tīrā illūzija, kas rādās tikai manī pašā." Illūzionismam tuvojas Šopenhauera (1788-1860) pasaules uzskats, jo dabas parādības, kas noris laikā un telpā, viņš dēvē par fantasmagorijām, Maijas plīvuriem u. tml.

Fikcionālisms atzīst fikcijas jeb iedomāta īstuma, neīstuma lielo nozīmi domāšanā un dzīvē. Neīstie priekšmeti, nepatiesas atziņas tiek izlietotas kā īstas. Viņas ir pat nepieciešamas un bez viņām nevar iztikt ne zinātnē, nedz reliģijā, nedz tikumā. Matēmātiskai fikcijai ir tukša telpa, punkts, līnija. Fizikā fikcija ir atoms, matērija, enerģija un tml. jēdzieni. Reliģijā tādas ir Dievs, ētika - ideāls. Bet fikcijas nepieciešamas praktiskai dzīvei gan tieši, gan kā simboli. Pareizo un patieso var panākt ar neīstā un nepatiesā palīdzību. Par fikcijām daudz runā Niče (1944-1900) un Faihingers (1852-1933).

Fainomenālisms ir mācība, ka mēs atskārstat tikai "parādības", nevis no mums neatkarīgas lietas. Fainomenālisms atzīst, ka ārpus mums var būt lietas, bet mēs viņu īsto dabu nevaram zināt, jo spējam tās atskārstat tikai simbolos, ko radījuši mūsu jūteklji mūsu apziņā. Visu ārpusauli mēs varam tikai pārdzīvot, nevis izdibināt. Radikālākais fainomenālists bija Berklis (1685-1753), kas nemaz neatzina ārējās pasaules pastāvēšanu.

No šiem illūzionisma, fikcionālisma, fainomenālisma metiem saaužama prātniecībā tā vieta, kas dainu reliģijā runā par dvēseli, viņpasauli un nemirstību. Īsumā uz to norāda "Dievturū cerokļa" 42-52. pantu piezīmes, kas beidzas ar atbildi uz jautājumu: Kamdēļ mēs dzīvojam šinī pasaulē? Šī ir reliģiski pati svarīgākā dievturības vieta.

Esotības mācība jautā, kas ir pasaules cēlonis, kas ir dzīvība, kas laiks un telpa? Dievturībai radniecīgas domas satur duālisms, kauzalitātes princips, neovītālisms.

Duālisms ir mācība, ka pasaules pirmspamatā stāv nevis kaut kas viens (monisms), bet gan divi. Kristietība par visa iemeslu un radītāju tura Dievu, bet nespēj izskaidrot, kur cēlies ļaunums un sātans, kas trako pa pasauli. Dainu dievestībā ir divi dzejā iezīmēti tēli - Dievs un Māra, kas nozīmē vielu un garu. Tos zinātnē vēl nav izdevies pārvērst vienu otrā un tamdēļ mūsu pieredzē pasaules pamats ir divīgs: tur ir sākotne mārismam un dievišķam. Katrā šajā substancē valda sava īpaša cēlonība.

Kauzalitāte jeb cēlonība ir tā prātniecības vieta, kas radījusi visdažādākos ieskatus par viņas būtību un gaitu. Latviešu dievestīgā dzejā cēlonības vārds ir Laima. Laimas

likts, gadījums, notikums, mūžs ir parādības, kas nevienā citā reliģijā nav tik ļoti ievērotas, kā latviešu dievestībā.

**Neovitalisms** ir viedoklis, kas dzīvību zinātniskā kārtā izskaidro ar kāda nemateriāla, mērķtiecīga principa iekļaušanos matērijas likumā. Šis nemateriālais princips, no duālisma viedokļa raugoties, nevar būt nekas cits, ka garīgais princips, kas organizē vielu citādi, nekā tā redzama nedzīvā dabā. Neovitalisms, kas attīstījies no veca vitalisma apliecina dvēseles esamību, kas dievturīgai filozofijai nepieciešami.

Dievturīgais pasaules uzskats ir duālistisks, kaut arī "Cerokli" aiz dibinātiem iemesliem tas nav pietiekoši spēcīgi pasvītrots.

**Vērtību mācība** vaicā, kas ir visvērtīgākais? kas ļaunums un labums? kāds mērķis dzīvei? To noskaidro ortisms, relativisms, eidomonisms.

**Ortisms** jeb ortosofija ir mācība par pareizo izturēšanos un rīcību, kas atkarīga no pieņemtām normām. Šis normas izlobamas no gnōseoloģiskiem un ontoloģiskiem apsvērumiem. Dzīvē vairāk no svāra pilnīga pareizība nekā absolūta patiesība.

**Relativisms** māca, ka katra atziņa ir relatīva un viņa nav nemaldīga. Patiesības ir tikai pa daļai tādas un dzīvības uzturēšanas labad katrs var rīkoties pēc savas taisnības un patiesības. Šo atziņu lielā mērā izkopiis pragmatisms.

**Eidomonisms** ir tāds tikumības virziens, kas tura par cilvēka rīcības mērķi sasniegt iespējami lielāku labklājību un laimi vislielākam ļaužu vairumam. Eidomonismam ir prātniecībā liels vairums pārstāvju, kas izvirzījuši un izklāstījuši dažādus novirzienus. Dievturība ir dzīves priecīga dievestība, kas neaicina atsacīties no dzīves, kas nemāca, ka pasaule un dzīvošana būtu kāds ļaunums vai apgrēcība.

Ortosofija, istās attiecības ar relativismu un eidemonismu, izveidos dievturīgās tikumības teorētisko pusi, kas būs saskaņota ar dievturības praktisko ētiku.

No tām, kāds iznāks dievturības prātniecības pamatdomu audums, lielā mērā atkarīgas atvasinātās prātniecības nozares: aistētika, kultūras filozofija un vēstures filozofija. Tās ir nozares, kurām vajadzīgs īpašs iztirzājums, jo viņu sabiedriskā nozīme ir ārkārtīgi svarīga."

Jāņa Kučinska secinājums no šim Brastiņu Ernesta izteiktām domām ir: "Citās vietās Brastiņš dievturības principus skaidro ar ortisma, relativisma, eidomonisma un pragmatisma teorijām. Tas nu ir gluži atbilstoši mūsu valdības principiem, tāpēc tā nav nejausība, ka vairāki Saeimā iekļuvušie dievturī (Tupešu Jānis, Ints Cālītis u. c.) tik izsmaldināti apkaņoja latviešu intereses. Tātad pats dievturības dibinātājs atzīst, ka par macionālu reliģiju latviešiem tiek piedāvāti Rietumeiropas dekadences pārstāvju, dvēseles deģenerātu fantastiski murgi, kas, protams, tiek pasniegti tautiskā valodā un saistīti ar tautiskiem simboliem. Bez tam, ja dievturība nespēj apvienot pašus dievturīgus, tad kā tā apvienos latviešu tautu?"

Šis Jāņa secinājums pilnīgi atbilst politikāņu izteikmes veidam, kāds Latvijā, starp politiskām grupām, ir stipri izplatīts.

Ja nu šī Ernesta dievturīgās filozofijas metu meklēšana kādam nav saprotama, varu tikai ieteikt: nenoncinini to, ko nesaproti, lai pats nekļūtu smieklīgs.

Latviešu dievestības izpratne balstas uz sadzīves tiku-  
miem un dievāju dzīves ievirzi, kas sīki jo sīki aprakstīta mūsu dainās. Savā apcerējumā Ernests gribējis to ievirzīt zinātniski filozofiskā gultnē. Ja kāds ar to nav apmierināts, viņš var pats radīt savu dzīves filozofiju. Dievturī savu ceļu zin. □

Arvids Memenis,  
Toronto, Ontario

Lasītāju vēstules gaidītas!

## LĪDZ "SAULES MĀJĀM" UN PAŠREIZ

Tā man gribētos nosaukt pielikumu pie mana lūguma pēc palīdzības sakarā ar bērniem domātās grāmatas "Saulēs mājas - Tērvete" izdošanu. Tā būs mana trešā grāmata. Pēc vairāk nekā 30 skolā nostrādātiem gadiem, mācot latviešu valodu un literātūru, sava mūža otru pusi vēlos atdot rakstīšanai un agrāk uzrakstītā apkopošanai un izdošanai. Mana pirmā grāmata "Grēksūdze vējam" (dzeja) Talsu tipografijā, autorizdevumā, tika izveidota 1996. gadā. Pēc Daugavas Vanagu uzaicinājuma ar to viesojos Toronto Kanadas latviešu rakstnieku saietā, dzejas kompozīciju "Ceļā uz mājām" un referātus sniedzu Bostonas un Vašingtonas latviešu sabiedrībām. Klausītāju interese un atsaucība icdrošināja veidot nākamo grāmatu "Še, kur ligo pricžu meži"(proza, Ziemeļvidzemes vizijas). Lai tāpat autorizdevumā to dabūtu gatavu, pārdevu savus un mātes sertifikātus un ar to varēju segt iemaksas naudu. Paralēli šo grāmatu radišanai, pēdējos gados ārstejoties Tērvetē, ir radies gaŗāku bērniem domātu dzejoļu cikls "Saulēs mājas - Tērvete", kuŗā darbojas rūķi un dzeņi, Tērvetes putni, meŗš, upe, saule. Visi tie atdzīvojuŗies arī Jelgavas mākslinieces Annas Ziemeles atjautīgos, sirsniņos, ļoti krāsainos un skaistos zīmējumos. Ziniet, ka šo grāmatu lielo izmaksu dēļ man nebūs iespējams izdot pašai, Jānis Rapa a/s "Valters un Rapa" vārdā piedāvāja man palīdzību, apņemoties šīs grāmatas izdošanu. Ir paveikta izmaksu aprēķināšana, un tā rāda, ka grāmatas cena pēc iznāšanas būs diezgan augsta, kas radīs grūtības daudzām ģimenēm to iegādāties.

Mums ir daudz bērnu grāmatu - liela daļa tulkojumu ar mūsu mentalitātei pasveŗiem literāriem tēliem un zīmējumiem, bet diezgan maz tādu, kas veidotu interesi par savu Latviju, kas audzinātu dabas un dzimtās zemes mīlestību. Grāmata par Tērveti ir tāda, tā varētu kļūt daudziem bērniem par bērības notikumu. Jau šobrīd šos dzejoļus ir iespējams klausīties mūzikā. Jāņa Liesēna komponēti, ansambļa "Saulēsvece" iedziedāti, tie ir audio kasetē "Saulēs mājas". Žēl tikai, ka tās reklāma, salīdzinot ar šļāģermūzikas ierakstiem, ir visai maza.

Kas būs pēc "Saulēs mājām"? Būs citas grāmatas. Patlaban top ilustrācijas otrajam dzejoļu krājumam "Zilais gredzens", kuŗš ir jau gatavs drukāšanai. Pusceļā uz Talsiem ir velte Rīgas 800 gadei "Piecpadsmit dziesmas Rīgai", kuŗai atbalstu iemaksas naudas segšanai sniegusi Rīgas Dome. Tas viss kaut kā atkal jāizdara. Es zinu, ka ir cilvēki, kas manas grāmatas gaida, un viņu labās domas pašķīŗ tām ceļu. Pati vienmēr domāju - ja Dievs būs vēlējis šīm grāmatām būt, tad mani centieni piepildīsies.

Tāpēc es Jums rakstu. No iespējamās sniegtās palīdzības ieguvēji būs tikai bērni; mana visai simboliskā autoratlīdzība nemainīsies, tāpēc arī man ir vieglāk lūgt.

Cerībā uz Jūsu izpratni un palīdzību,

Gunta Micāne,  
Jelgavā

♥ Ja kāds no MLB Ziņotāja lasītājiem vēlētos šo pasākumu atbalstīt, varat savu atvēlējumu sūtīt izdevuma administrātoŗei. Red.

☒ ☒ ☒ ☒

## LĪDZ STIPENDIJU

Paldies par mana kontraversiālā referāta publicēšanu. Ar lielu interesi gaidīŗu tautieŗu atsauksmes. Reakcija Latvijā ir ļoti dzīva - vai nu pilnīgs atbalsts, vai arī kategorisks noliegums. Diemzēl, nav nekādu pret argumentu.

Mana tālākā iecere ir sarakstīt grāmatu ar nosaukumu "Mēs pašī". To rosināja izvēlēties iru kustība "Šin-Fein", kas blakus Lielbritānijai savulaik dibināja Īrijas re-

publiku. Mani ieinteresēja viņu ideoloģija. Gribētu to zināmā mērā izmantot latviešu apstākļiem un vajadzībām.

Grāmatas pirmā daļa būs veltīta mūsu pagātnes analīzei - sākot no pirmās, beidzot ar pēdējo atmodu. Gribu izcelt gan mūsu stiprās, gan vājās puses, analizējot, manuprāt, aplamus pieņēmumus un no svešiem kungiem pieņemtus netikumus, kas mūs noveduši pie maldiem, liktenīgām kļūdām un neizmantotām iespējām. Otrā grāmatas daļā gribu veltīt "perestroikas" fainomenam un tā veicinātajam pasaules globalizācijas procesam un "Jaunās pasaules kārtības" tīkojumiem, kā arī pēdējām ģeopolitiskām pārmaiņām, kas skar arī Latviju un novedušas mūs jaunās vēstures krustcelēs. Pēdējā grāmatas nodaļā gribu rakstīt par to, kā mums no sašķeltu indivīdu kopuma saliedēties par nāciju un tomēr atrast sev cienīgu vietu šajā mainīgajā un nestabilajā pasaulē, kā arī piedāvāt Latvijai, manuprāt, piemērotu saimnieciskās, sociālās un kultūrālās attīstības modeli. Neceru ar šo grāmatu radīt ātru apvērsumu, tomēr tā varētu dot kādu pozitīvu impulsu. Tas varētu palīdzēt, jo patlaban Latviju pārņēmis pilnīgs sabiedriskās domas sastingums, ideju krīze un morāls pagrimums.

Man ir jau zināmas iestrādes un savākti materiāli, tomēr, lai to visu savilktu kopā, saskaņotu un pienācīgi noslipētu, man būtu nepieciešami 2-3 mēneši, kas jāvelta tikai grāmatai, t. i., jāatsakās no citiem maizes pelnišanas darbiem. Tā kā man nekādu iekrājumu nav, man būtu nepieciešama tāda kā stipendija. Tā varētu būt 100-120 latu mēnesī. Latvijā pagaidām man nav izdevies par tādu vienoties. Ja Jums būtu iespēja par šo lietu parunāt ar kādiem cilvēkiem, kas būtu ieinteresēti tādā pasākumā, es Jums būtu ļoti pateicīgs.

Ar cieņu un laba vēlējumiem,

**Jānis Kučinskis,**

**Jēkabpilī,**

**Palejas ielā 16, LV-5202, tel. 52-21406**

Ja kāds no MLB Ziņotāja lasītājiem vēlētos piedalīties šīs stipendijas nodrošināšanā, lūdzam ziedojuma čekus sūtīt izdevuma administrātorai ar atbilstošu piezīmi.

**Red.**

☒ ☒ ☒ ☒

**VAR JAU KLUSĒT**

Var jau klusēt, var smieties, galu galā var jau pat dūres kabatās vistīt... Par to, ka kļūstam arvien nabagāki, par to, ka naturalizētāji ar varu dzen pilsoņos tos, kuriem latvieši ir un paliks vien apsmejama "bauru" vai "antiņu" tauta, par to, kā starpnieki izputina latviešu zemnieku, ka klanīšanās lielvaru priekšā sāk atgādināt roku bučošanu muižkungam. Ka valsts sairst privātinteresēs, 'egoisms', sīkā izdevīgumā - kā vecs lupatu deķis, kas tik vien noderīgs kā uzsegšanai kādam nodzītam starptautiskam kaŗa kleperim.

Un kāda nozīme šē tam, ko teicis Krištopāns vai Zile, kā sauc viņa sievasmāti un kādos veikalos viņa iepērkas. Taču tās ir temas, ko ik dienas pārsprīez un zelē mūsu avižniecība, ievēlot šajā tenku narkomānijā vai visu sabiedrību.

Var jau klusēt, jo mūsu klusēšana nopirkta par mūsu nabadzības cenu, un velti gaidīt no bagātājiem, ka viņi apšaubīs savu ienākumu avotus un analizēs to nozīmi valsts interešu kopasakarā. Jo, kā teikts Mateja evaņģēlijā: "*Kur ir tava manta, tur būs arī tava sirds*".

Taču tautu nevar iznīcināt, ja vien viņa pati nekļūst par savas bojā ejas cēloni. Bet par to var kļūt arī klusēšana, jo ar to mēs notiekošajam dodam savu piekrišanu. Un neviens te neanalizēs, kādi ir šīs klusu ciešanas istenie cēloņi un kas tos organizējis.

Būsim paškritiski - kamēr mēs paši neaptveram savu patību, neatgūstam pašcieņu, neizprotam savu vēsturi, nesam skaidrībā, kādu isteni savu valsti gribam, mēs to nevaram prasīt no saviem "vadoņiem", pat zinādami, ka viņu istie mērķi varbūt ir gluži citi.

Kas isteni mēs, latvieši, esam, ar ko esam stipri, ar ko vāji? Ko mēs varam mācīties no savas vēstures? Kāda isteni ir pasaulē ap mums un kā mums jārikojas, lai sevi tajā nepazaudētu un nekļūtu par upuri čigānietei, kas mums sola lielu laimi nākotnē, tikmēr paklusām iztīrot mūsu kabatas?

Kas isteni šodien ir latvietis - zemnieks, biržas mākeris vai aborigens zem "austrumu-rietumu tilta"? Un kas ir Baltija - triju tautu vienreizēja (unikāla) kopība vai triju maztautiņu sacensība par to, kuŗa pirmā tiks pie muižkungu stērbeles?

Ja mēs spēsim vienoties sava nākotnes likteņa izvēlē, tad atradīsim arī tos, kas šo likteni spēš istenot. Ja mūsu avižnieciskie pūliņi kaut par mata tiesu šo mērķi tuvinās, tad tas jau būtu daudz darīts. ☐

**Gundega Jaunzeme,**

**Latvijā**

☒ ☒ ☒ ☒

### **LIETIŠKA SARUNA IZPALIKA**

Šo pavasar saņēmu vēstuli no DV priekšnieka V. Plūdona, kuŗā cita starpā, viņš informēja, ka mani apciemos DV sabiedriskais darbinieks J. Lāma. Ar nepacietību gaidīju šo tikšanos, cerot, ka varēsim pussolīti pavisīt uz priekšu NDV un LDV apvienošanas jautājumu. Kaŗa laikā Jānis Lāma bija manis komandētās rotas artilērijas novērotājs, tāpēc domāju, varēsim kopīgi atcerēties senos notikumus.

Ar viesi no Toronto satikāmies trīs reizes, taču lietīška saruna par DV problēmām izpalika, jo mans kaŗa biedrs vienmēr bija priecīgā prātā. Kopā aizbraucām arī uz kādreizējo kauju vietu Morē. Taču Jānim neinteresēja kādreizēja kauju vieta, nedz tas, kā šodien izskatās Morē.

Uzzināju, ka DV priekšnieka sūtnis apbraukājis NDV nodaļas un centies pierunāt mūsu biedrus pāriet LDV organizācijā. Žēl, ka tādus vīrus izrauga par rietumu Daugavas vanagu pārstāvjiem Latvijā. Viņi apkauno DV priekšnieku un organizāciju. ☐

**Rolands Kovtuņenko,**

**NDV goda priekšsēdis**

☒ ☒ ☒ ☒

### **PĀRRUNAS PIE REPORTĀŽAS PAR AIZVADĪTO LNAK 17. PADOMES 4. SESIJU**

#### **ATBILDE**

Mārtiņa Štauvera raksts "Sašķeltā apvienība" un Viestura Zariņa - "Paaudžu nesaskaņas" MLB Ziņotāja šī gada maija izdevumā izraisīja dziļas pārdomas. Vai tiešām mēs, "vecā paaudze", esam jau galīgi atroferējušies, ka neko vairs nesaprotam? Personīgi arī es biju šajā LNAK 17. padomes 4. sesijā, kas notika 10. un 11. aprīlī, par kuŗu M. Š. sūdzas, bet, diemžēl, es nekā 'melna' tajā nesaskatīju. Viss noritēja tāpat kā daudzās iepriekšējās, jā arī tajās, kad vidējā paaudze bija pie "valdišanas". Neviens neklie-dza, ne arī kāvās, bet kā vienmēr, mierīgi izteica savas domas. Protams, ka teiktais izraisīja diskusijas, bet vai tieši tādēļ mēs neejam kopā, lai viens otru uzklāsim? Un tādēļ jau arī mēs aizklāim balsojam, lai demokrātiskā veidā pieņemtu vairākuma domas. Kāpēc tad rakstītāji pārmet, ka tas un tas netika ievēlēts? Tur nebija tikai viens kandidāta vārds, par kuŗu noteikti būtu bijis jāvēl kā pie komunistiem. Es personīgi vēlēju pēc savas gribas un patikas. Attiecībā uz vēlēšanām M. Š. runā par kaut kādu "politisku

ciņu", kuŗas rezultātā "izrādījās sašķelta apvienība", "ko liecināja vairāki padomes locekļi, kas nākamajā dienā sesijā neparādījās". Es nekādu ciņu un šķelšanos, diemžēl, tur nesaskatīju. Esmu bijusi varbūt 10 sesijās, un, cik atceros, nākošajā dienā vienmēr vairāki iztrūka dažādu iemeslu dēļ, tādēļ jau arī šoreiz A. Budrevics (padomes prezidija priekšsēdis - red.) iepriekš rakstīja avīzēs un aicināja padomes locekļus palikt līdz beigām arī nākamajā dienā. Šoreiz svētdienā klāt bija 47, vairāk kā citus gadus.

Kas attiecas uz pārmetumu, ka netika ievēlēta vidējā paaudze, jājautā, kā var kādu ievēlēt, ja tas nekandidē? Šoreiz P. Brauns, M. Svilāns un J. Eichmanis (pārceļas uz Vašingtonu) nekandidēja - tā tad nevarēja ievēlēt, neievēlēja tikai A. Upeslāci. Vai V. Zariņu, G. Krūmiņu, E. Bērziņu, M. Sausiņu, arī G. Suksi (nekandidēja un neievēlēja - red.) varam saukt par veciem? Viņus ievēlēja. Žēl, ka V. Zariņš ir atteicies, bet kāpēc tad viņš kandidēja vicpriekšsēža (kandidēja valdes priekšnieka vietnieka amatam - red.)? Vai tiešām tikai cerot uz PBLA pārstāvja vietu viņš darbojas LNAK? Ja tā, neliekas godīgi!?

Liekas netaisni V. Zariņa rakstītie vārdi: "Nemot vērā balsošanas rezultātus, kas norādīja, ka es un citi vidējās paaudzes kandidāti tiekam izstumti". Viņu taču ievēlēja? Nevienš netika izstumts. Un kā pats raksta, LNAK valdē darbojies 10 gadus, 3 kā priekšsēdis. Jājautā - kāda paaudze visus šos gadus par viņu vēlēja? Un arī - cik jaunās paaudzes darbinieku viņš piesaistījis, esot priekšsēža amatā? Ja tā skatāties, atceros, ka Dr. G. Siliņa laikā arī sesijās negāja viss gludi - arī tad varēja pārnest "šķelšanos" Ne arī visi vecie ne tagad, ne toreiz tika ievēlēti.

Nelaimīgā "Melnā grāmata"! Vairākās padomes sesijās runāja, ka jāraksta Melnā grāmata. Tagad, kad nu pēdīgi tā tikpat kā gatava - pēkšņi tā neesot vajadzīga, jo, lūk, Latvijā izdošot Balto grāmatu, domātu diplomātiem u. c. Personīgi gribas jautāt - vai kāds to redzējis? Kāds būs tās saturs? Diemžēl, mūsu uzskati okupācijas, leģiona un citās lietās nekad nav saskanējuši ar Latvijas valdības. Personīgi nedomāju, ka Baltajā grāmatā būs izskaidrota Latvijas okupācija, uz Sibīriju aizvesto, nomocīto, leģionāru situācija u. t. t.

Ja M. Štauers un V. Zariņš pārmet vecai paaudzei, ka mēs nekā nezinām, viņus nesaprotam un tiekam no kaut kā iespaidoti, jājautā preti - vai jūs mūs saprotat, esat mēģinājuši saprast? Vai tikai jums ir taisnība? Jūs netiekat iespaidoti? Dabīgi, ka jūs domājat savādāk, mums katram ir savas domas. Jaunākā paaudze ir dzimusi šeit, miera laikā, demokratiskā zemē - okupāciju, karu neesat piedzīvojuši, bēgļi neesat bijuši, un tomēr arī jūs tiekat iespaidoti, kaut vai no tā paša Van Stūla, kuŗam Latvijas pārkrievošanas jautājums neinteresē. Mēs, vecā paaudze, dzīvojam "pagātnē". Jā, tik daudz, ka vēl vienmēr milam savu zemi, savu tautu un to par velti krievam vai ES pārdot, diemžēl, negribam. To nesaprot jaunā paaudze. Mēs esam no piedzīvojumiem mācījušies un tik bieži vilušies citu valstu solījumos, ka vairs tiem neticam. Žurnālists no Latvijas Hamiltonā arī paskaidroja, ka arī pēc visu ES prasību izpildīšanas, Latvijai iekļūt ES būs jāgaida ilgi. Jāpiemetina, ka līdz tam jau Latvija var tikt pārkrievojota. Pēc Palmiras Lāces teiktā - ar jauno Pilsonības likuma grozījumu bez latviešu valodas zināšanām pavalstniecību jau šodien var saņemt arī pieaugušie; tāpat arī, ka pirms pāris gadiem parakstītais Latvijas-Krievijas militāristu izvešanas līgums atļauj 25,000 militāristiem ar ģimenēm palikt Latvijā uz mūžu (diemžēl, tautai to neteica). Nākotnē šis skaitlis pieaugs un varam jau paredzēt, kāds vairākums tad būs Saeimā. Lūk, tāpēc šo pilsonības grozījumu vajadzēja atcelt. PBLA ir iespāids uz mūsu tautu Latvijā, kādēļ tās iespaidā vairākums arī novēlēja "pret" grozījumu atcelšanu. Ja divi

mūsu Kanadas pārstāvji būtu PBLA sēdē Alūksnē nostājušies par grozījumu atcelšanu, PBLA rezultāts būtu bijis, ka Pilsonības likuma grozījums jāatceļ. Žēl, ka tas tā nenotika!

V. Zariņš savā rakstā atsaucas, ka no galvenām politiskām partijām *tikai viena* partija - TB/LNNK neatbalstīja šī likuma grozījumus. Vai tad tas pārsteidz? Visi zina, ka tā ir vienīgā partija, kas vēlas latvisku Latviju. Latvijas Ceļš ir vienmēr locījies krievu priekšā (labi pazīstam Gorbunovu, Krištopanu u. c. bij. komunistu uzskatus). Arī Šķēle nav izrādījis savu latvisko nostāju, nemaz nerunājot par pārējām partijām - Jauno, TSP u. c. Attiecībā uz pilsonības likumu, V. Zariņš atsaucas uz Karl Bildt, Paul Goble, Aristīdu Lambergu, kas bijuši par tā pieņemšanu. Bet kā ar citiem vārdiem, kas bija pret - prof. Ilmārs Lazovskis, Māra Zālite, Imants Ziedonis, Māris Čaklais, Imants Kalniņš, Juris Kulakovs, Ieva Akurātere, Džemma Skulme... Un, protams, tiem var pieskaitīt arī vairākumu no mums šeit un Latvijā tos, kas pieprasīja referendumu. Pieņemu, ka lielākā daļa LNAK biedru ir vecās paaudzes cilvēki, kas to dibinājuši, gadu gadiem maksājuši savas nodevas, ziedojuši un, aizejot viņā saulē, vēl novēlējuši tai zināmu summu testamentā. Vai tad LNAK pārstāvjiem biedru vēlmes nebūtu jāuzklausa? Ja viņi mums nepiekrīta, varēja taču atturēties. Viņi taču PBLA sēdē pārstāvēja mūs!

Sāpina arī V. Zariņa paštāisnība, rakstot: "Vecā paaudze neuzticas nākamajai paaudzei, ka tā nerespektē domu dažādību un pieprasa ideoloģisku tīrību (Ulmaņa laika mantojums)". Kuŗi bija tie, Zariņa kungs, kas Jūs 10 gadus no vietas ievēlēja? Vai tie Jums neuzticējās? Vai tad LNAK sesijā domu dažādība netiek izteikta? Ikviens tiek uzklauts, kā vecie, tā jaunie. Vai tad veco domas nekad nenoraida? Lūdzu, nepiemīniet Ulmani. Jūs savā mūžā nez vai tik daudz laba Latvijai izdarīsi, kā to izdarīja viņš. Ja mēs nebūtu auguši Ulmaņa laikā, nez vai šodien par Latviju tā cinitos. Kā Jūs domājat, kādēļ Jūs esat uzaudzis par latvieti? Droši vien tādēļ, ka arī Jūsu vecāki uzauga Ulmaņa iespaidoti. Ulmanis mācīja latvietim būt lepnam uz savu izcelsmi, savu tautu un valsti. Un tādi nu mēs arī esam. Labi redzami rezultāti tautai, kuŗai šodien Latvijā latviskumu nemāca.

Jūs arī rakstat: šī paaudze neizprot šodienas pasaules reālpolitiku, ar kuŗu Latvijai ir jārēķinājas." Vai Jūs to izprotat? Vai tā ir nomainīga? Latvijai jārēķinās jā, bet vai tiešām par katru cenu? Arī tad, ja tai jāzaudē savs "es"? Jūs arī pārmetat veciem, ka tie nesaredz nākotni ne Latvijai, ne mūsu sabiedrībai. Te nu Jūs maldāties, tieši tādēļ, ka mēs saredzam, kas var notikt ar mūsu tautu, mēs par to cināmies (par to esam cinījušies kopš atstājām savu zemi). Un, ja tā ies, kā pašreiz, tad Latvija jo drīz kļūs par divkopienu valsti, pēc tam pat par vienkopienu - krieviski runājošu. Ar to arī visam latviskam būs beigas, jo ja tauta zaudē savu valodu, tā zūd arī pati. Labs piemērs šejienes sabiedrībā - mūsu bērni latviešu laikrakstus, grāmatas nelasa un ļoti daudziem latviskā vide neinteresē. Cik no mūsu bērniem nākotnē ieies LNAK valdē? Kā Sukse kungs teica, kad jautājis savam dēlam, kāpēc viņš nenākot mūsu sabiedrībā, dēls atbildējis: "Tāpēc, ka tu tur esi!" Ceru, ka Jūsu dēls Jums tā neteiks, Zariņa kungs.

Lai arī kā, apstiprinu, ka vecā paaudze ne pret vienu nav "sazverējusies". Tā vēlas, lai jaunākie pārņemtu tās iesākto darbu. Un tāpat kā jūs, vidējā paaudze, arī mēs varētu pārņemt jums, ka jūs nesaprotat mūs. Patiesībā, mēs jūsu situāciju saprotam labāk, jo kādreiz bijām tādi pat. Kādreiz arī mēs nevarējām pieņemt vecākās paaudzes pretējos uzskatus, bet šodien mēs nepieņemam jūsu apzīmējumam, ka nevaram vairs loģiski domāt, spriest. Mēs vēl la-

sām avizes un sekojam līdzī notikumiem, vēl esam "lietas kursā". Mums ir arī dzīves pieredze, no kuņas esam daudz mācījušies, un kas jums vēl stāv priekšā.

Nedomāju, ka vidējai paaudzei jāuztraucas par šīs sesijas vēlēšanu rezultātiem. Pēc gada viss var mainīties. Cik ilgi vecā paaudze vēl varēs LNAK sesijas apmeklēt? Ja šajā sesijā viņi vēl bija vairākums, nākošā tā var nebūt. Drīz būs arī vēlēšanas (pēc vairāk kā gada - red.) Aiciniet par kandidātiem savējos un viss būs kā vajaga - visi būs it vienās domās un apvienībā, t. s., "šķelšanās" nebūs. Drošības dēļ, varbūt jau nākamajā sesijā būs jāievieš kārtība - uzstādīt tikai vienu kandidātu ar brīdinājumu par to vēlēt, lai veciem nevarētu pārnest.

Labākie vēlējumi nākotnei! Jūs, vidējā paaudze, esat mūsu nākotne! □

**Mirdza Rutule,  
Hamiltonā**

**M. Štauvera piezīme:** 5. lpp. garais raksts bija žurnālista reportāža par aizvadīto LNAK sesiju, pamatota uz visai plašām piezīmēm. Cik tās tuvas tiešajiem notikumiem, par to var pārliecināties skaņu lentas ierakstā vai varēs vēlāk, kad sekretārs J. Briedis būs uzrakstījis protokolu. Visu jau reportāžā nevar uzrakstīt, nedz tas ir tās uzdevums. Neesmu vidējās paaudzes pārstāvis, bet gan vecās (ir jau glaimojoši, ka nosauc par jaunu, bet 72 mūža gadi tomēr jau ir), kaut gan darbu LNAK pirms 45 gadiem sāku kā jaunākās paaudzes pārstāvis. Esmu piedzīvojis daudz, redzējis daudz un dalījies visdažādākos darbos. Esmu pateicīgs, ka man ir bijusi tā retā izdevība to darīt. Tā kā neesmu vairs nekādos amatos, varēju pielietot savu žurnālista aci un spalvu. Nedomāju kādu rāt vai kādam pārnest. Atzīmēju notikumus chronoloģiskā kārtībā un tā, kā tos uztvēru. Šajā ziņā žurnālistiem ir sava vieta, kā to labi apzinās "Atbildes" autore, kas pati ir redaktore. Neesmu vienīgais žurnālists, kas sesijā bija saskatījis asumus, pat lielus. Tā laikraksta "Laiks" Kanadas redaktors R. Noritis savā ziņojumā (8. maija numurā, 6. lpp., raksta: "... Revīzijas komisijas ziņojumā ietilpa arī pāmetums valdes priekšsēža vietniekam V. Zariņam un vicepriekšsēdim, politiskās nozares vadītājam J. Eichmanim - viņi PBLA valdes sēdē balsojuši par ieteikumu referendā balsot par Latvijas pavalstniecības (pilsonības) likuma papildinājumu pieņemšanu, kas nesaskanot ar LNAK un Kanadas latviešu vairākuma noskaņojumu šajā jautājumā. Šis ziņojums izraisīja ļoti atšķirīgas un pat asas debates, jo revīzijas komisija pirmoreiz izteikusi savu viedokli par amatpersonu uzskatiem, šinī gadījumā par personīgu balsojumu PBLA valdes sēdē. Kādu netaktisku izteicienu par PBLA "muļķīgo" balsojumu ASV viesis uzskatīja par apvainojumu ALA, jo PBLA valde darbojās demokrātiski ievēlāti latviešu pārstāvji, kas atzīst vairākuma viedokli. Pēc ilgām un dedzīgām debatēm revīzijas komisijas ziņojumu pieņēma ar "acīm redzamu vairākumu", pieciem padomes locekļiem balsojot "pret pieņemšanu".

Uzskatu dažādība parādījās arī citās debatēs un lēmumu pieņemšanā, kas liecina, ka Kanadas latviešu centrālā organizācijā sācies jauns darbības posms ar latviskās "vienotības plaisām". Tas atklājās arī amatpersonu vēlēšanās, kad līdzšinējos amatus zaudēja visi vidējās paaudzes pārstāvji..."

"Atbildē" ietvertā morāles lasīšana, varbūt, ir tas, kas bija saspilējuma pamats, jo tā izpaudās arī attiecībās ar Latviju pārrunās. □

☒ ☒ ☒ ☒

#### ĪSA PIEBILDE

Mārtiņam Štauveram, MLB Ziņotājs redaktoram.

Labvakar, Mārtiņ!

Šoreiz tā pavisam īsi, jo jau pirmdien dodos uz DVCV sēdi Vācijā un pēc tam uz Latviju un PBLA sēdi. Tā kā atpakaļ uz Kanadu lidošu 18. jūnijā, tad man būs arī pietiekoši daudz laika, lai tiktos ar abu DV novirzienu Latvijā vadību un pēc iespējas vairāk biedriem. Protams, tas nav kāpēc es Tev rakstu, jo šaubos, vai Tevi tas interesē, rakstu cita iemesla dēļ.

Šodien saņēmu "MLB Ziņotājs" Nr. 5.(602.) un iepazīnos ar Tavu rakstu "Sašķeltā apvienība". Tā kā man ir jāgatavojas DVCV sēdei, tad nevaru uz tani paustām puspatiesībām un nepatiesībām šodien atbildēt, bet to darišu, kad atgriezīs no Latvijas. □

**Varimants Plūdons**

• Pateicos Varimantam, mūsu čaklajam līdzstrādniekam par kodolīgo piezīmi. DV jautājumi mani, redakciju un MLB Ziņotāja lasītājus vienmēr ir interesējuši un interesēs, kā to pierāda īpašās nodaļas, kas ir veltītas šai patriotiskai un nacionālajai organizācijai, ieskaitot arī Tavus rakstus, nemeklējot tajos puspatiesības un nepatiesības.

Gaidīsim ar nepacietību tās piezīmes, kuņas Tu esi iecerējis sūtīt pēc atgriešanās no Latvijas. Tāpat arī kādu plašāku ziņojumu par DVCV sēdi un par sarunām Latvijā.

**M. Štauers**

☒ ☒ ☒ ☒

#### KUR BIJUŠI MŪSU POLITIĶI?

Kur bijuši mūsu politiķi 2000 gadus? Vai viņiem vairs var uzticēties? Lasot MLB Z LNAK sesijas pilnīgāku aprakstu, bija izdevība lasīt kaut ko it kā no mežoņu laikiem. Ka redzamas personas var runāt par naidu un kad citu runātāju var uzklaut ar starpsaucieniem, kad tas aicina politikā Latvijā atteikties no naida, bet pievērsties cilvēcībai, apliecina kaut kādu jaunu strāvotāju arī mūsu Kanadas latviešu trimdinieku prātos un sirdīs. Un pie tā var vainot lielākā mērā pašreizējo (ilggadīgo) vadību.

Ir laiks kļūt prātīgākiem un cilvēcīgākiem, ieejot Kristīgās Civilizācijas 3. gadu tūkstoši.

Vai tiešām nevarētu LNAK padomes locekļu grupa darīt tāpat, kā darīja Toronto latviešu kredītsabiedrības locekļi, caur advokātu pieprasot sava priekšsēža atteikšanos. Esmu drošs, ka viņš atkāpsies un valdes locekļi neraudās, tāpat kā toreizējā kredītsabiedrības valde priecīga. Nevienam negribēs stāties izmeklēšanas komisijas priekšā jautājumos, kas nav patīkami. □

-ds

☒ ☒ ☒ ☒

• Neviena reportāža pēdējos gados MLB Ziņotājā nav izraisījusi tik daudz reakcijas kā ziņojums par aizvadīto LNAK sesiju. Kā redzams no publicētajām vēstulēm, ieskatī ir dažādi. Interesanti atzīmēt, ka līdz šim saņemti tikai augstāk publicētās 2 kritiskās vēstules. Bez publicētās piekritīgās vēstules saņemtas daudzas un dažādas piebildes gan pa faksu, gan pa tālruni, gan personīgā kontaktā, skaitā 15. Tas ir neparasti, jo parasti retais lasītājs reaģē uz publicēto. Tā tad apvienība ir savā degpunktā. Tas apliecina, ka debates vairāk kā vajadzīgas, lai tā veidotos un pastāvētu.

Par pieminēto Toronto latviešu kredītsabiedrības kādreizējā priekšsēža T. Kronberga atteikšanās iemesliem ziņu bija maz. Bija zināms fakts, ka tā notikusi. Neuzticības problēma tika pieminēta LNAK valdes priekšsēža vēlēšanās pirms vairākiem gadiem, prasot viņam noņemt kandidāturu. Aizbildinoties ar kļūdas izdarīšanu un tās labošanai ziedotajiem \$ 3000 Kristus dārzam, viņš par mata tiesu tika ievēlēts amatā. Redakcija ir tagad saņēmusi daudzus dokumentus, kuņu vidū ir advokātu firmas Williams & Price viņam adresētas vēstules kopija datēta pirms viņa atkāpšanās no amata. Tā nav komplimentāra



koristi jau runāja par iespēju atkal tikties. Jaunā koriste Selga Vitola man jautāja: "Vai Tu būsi atkal nākamgad?"- Atbildēju: "Ceru, ka varēšu būt!" un domāju, ka ikviens, kas piedalījās šajā skaistajā pasākumā, manā vietā būtu teicis to pašu. □

Dace Aperāne,  
Ņujorkā

-----  
**SVEŠVALODU NODAĻA/OTHER LANGUAGES  
SECTION**  
-----

**BALT-EX X**

The tenth anniversary Baltic philatelic and cultural exposition in Montreal took place on the weekend of May 15 and 16, 1999. This year's show was held at the Notre Dame Porte de l'Aurore - Our Lady Gate of Dawn Lithuanian church hall - a large church with a wonderful hall big enough to play basketball in (which they regularly do). The weather was excellent, the spirits were high, and with over 700 pages of exposition and good attendance on both days, Saturday and Sunday, it was in every way a success! People from both the English and French speaking communities of Montreal were in attendance and several car loads down from Ottawa, Kingston, and parts in-between.

Dr. Rolfs Sers from the Maritimes and a member of our club and an exhibitor as well came from the greatest distance away.

The exhibition's "Cafe" was open from 9 AM to 6 PM on both days, with Giselle von Dehn as well as Nora Saletes and Malda Skaistkalns (our members from Cornwall) in charge. The ladies had outdone themselves, with superb cakes and sandwiches, several kinds of teas and coffees available, at phenomenally low prices!

The best he has ever seen at any stamp show, in the judgement of Mr. Eric Jänlepp who had driven down from Ottawa for the anniversary show.

The Official Canada Post cancel, used on letters mailed at the show, designed by Dr. Francois Brisse (of the University of Montreal) featured two hands open wide with the names of the three Baltic States being gently held. It was very popular and received much usage during the show.



The Commemorative envelope of this anniversary Exhibition, in 500 copies, was hand printed in gold leaf by Mr. von Hahn of Montreal West - a beautifully executed work indeed!

With over 700 pages of exhibits, in 14 major collections, to evaluate, Mr. Benoit Carrier, as the chief judge and Henrik Mouritsen helping had their work cut out for them. Ten medals were awarded, with silver medals going to Mārtiņš Štaubers (1) and Dr. Rolfs Sers (2 medals), and silver bronze to four other collectors.

The medals were designed by our "Grand Old Man" Oskars Vindedzis, who surprised us this year with an exquisite design.

Two exhibits, totally in French, with great computer graphics by club member Francois Rochon were particularly commented on; as well as an interesting short exhibit on "Love" by the club president.

The most talked about exhibit was again by Dr. Rolfs Sers, our club member from Antigonish, Nova Scotia, whose "Early Latvian varieties" won the Most Popular Exhibit award.

Thematic exhibits were several, the younger viewers particularly liked the one on "Hockey"; the older ones "Baltic Folk Costumes"; and in the general open class, an exhibit of "Romantic Postcards from Estonia in the 1920's and 1930's".

An Extensive Lithuanian exhibit on the "Nobel Prizes" by Romas Verbyla also was excellent.

This year also, we had a dozen "one-pages" - exhibits of one page only, and three pagers or "tryptychs" which seemed to be popular, and will be repeated in the future.

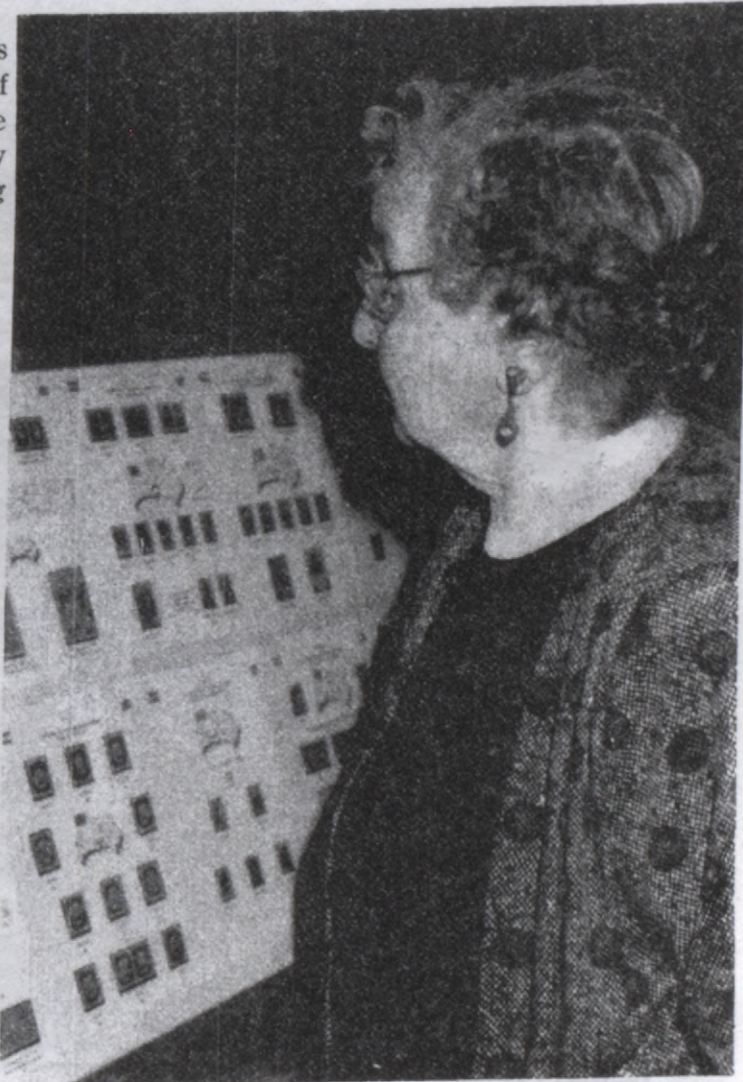
In the "Court of Honor" was shown an International level display of Denmark philately (photo copies) by Henrik Mouritsen which was in a class by itself.

For our 10th anniversary show, the Montreal City Hall sent the Pro-Mayor, Monsieur Pierre Lapointe, as mayor Bourque's official representative, who affably officiated during the Medal Ceremonies held on Sunday - his friendly presence was much appreciated.

Next year we will have another 10th anniversary to celebrate - that of the founding of **The Montreal Baltic Philatelic Club** itself, an amalgamation of those interested in promoting Baltic culture through our club activities and yearly exhibitions. We believe this work to be useful in bringing information in a practical way to the attention of Canadiens of all origins.

The club needs your support - should you wish to support this work, give us a call at **486-5717!** □

J. J. Raudsepp,  
President





Left to right: Mārtiņš Štaurers, vice-president, J. J. Raudsepp, president, Monsieur Pierre Lapointe, Dr. Rolfs Sers



Oskars Vindedzis and Monsiur Pierre Lapointe, Deputy Mayor of Montreal



Diploma Ceremony: from left to right - Francois Rochon, Romas Verbyla, J. J. Raudsepp, president, Henrik Mouritsen, Dr. Rolfs Sers, Elmars Bārdiņš (representing Mārtiņš Štaurers)



President J. J. Raudsepp presents free stamp envelopes to young collectors



A hot discussion of philatelic and exhibition matters



The Pro-Mayor of Montreal Monsieur Pierre Lapointe with the organizers of the "Exhibition Cafe"(l. to r.) - Nora Saletes, Giselle von Dehn, the Pro-Mayor, and Malda Skaistkalns

## CILDINA MONTREALAS LATVIEŠU SKOLU

Nav viegli aprakstīt darbu, kādu veikusi samērā mazā, bet rosigā Montrealas latviešu skola. Tas spilgti bija redzams 1998./9. mācības gada noslēgumā, kas notika 8. maijā, Latviešu centrā, pulcinot ap 60 akta dalībnieku. Sarikojumu iesāka ar māc. R. Caunes vadītu svētbrīdi, kam sekoja skolas pārzīnes Ināras Paliepas uzruna ar tautas dziesmas

"Šuj, māmiņa, man krekliņu  
Deviņām vilitēm;  
Devītā vilitē  
Liec man gudru padomiņu."

vārdiem. Viņa norādīja, ka Montrealas latviešu skola ir atšķirīga no citām lielākām latviešu skolām Kanadā ar to, ka tā ir ģimeņu pasākums, kur par skolotājiem darbojas pašu skolnieku vecāki bez algotiem spēkiem, apziņā, ka bērniem tālāk jāreda savas tautas izcelsmes pamati un, kā mātēm, tām jāpalīdz bērnam paturēt latvisko dziņu. I. Paliepa izteica arī savu vērojumu, ka dažos latviešu centros sabiedrība un pašu bērnu vecāki latviešu skolai nevēlta vajadzīgo uzmanību. Viens no redzamākiem Montrealas latviešu skolas panākumiem bijis lugas "Spriditis" pēdējā cēliena uzvedums. Ne tikai Montrealā, bet arī Otavā. Skolas pārzīne ar nožēlu un pateicību paziņoja, ka pēc 10 gadu intensīva darba no skolas aiziet čaklā, spējīgā skolotāja un galvenā sarikojumu izkārtotāja Anita Poriete-Bedard, pasniedzot piemiņas dāvanu no skolotāju saimes.

Latviešu skolas 50. gadīgā izlaiduma aktā skolniekus, skolotājus un skolas labvēļus uzrunāja Elga Čopa, novēlot vēl ilgi pastāvēt.

Šā gada izlaidumā bija divi skolas absolventi - Selga Vitola un Dāvids Porietis-Bedārd, kas abi pateicās vecākiem un skolotājiem īpaši sagatavotās runās. Turklāt Dāvids apsolīja darboties Montrealas latviešu biedrībā, redzami iepriecinot tās priekšnieku M. Štauveru, un norādīja, ka savus bērnus arī sūtīšot latviešu skolā! Nākotnes plānošana vienmēr ir svarīga lieta! Tad absolventu klases audzinātāja Zinta Mateuss abiem pasniedza skolas beigšanas apliecības, puķes un grāmatas, novēlot panākumus turpmākās dzīves gaitās. No Montrealas latviešu biedrības absolventus sveica priekšnieks M. Štauers, pasniedzot katram pa grāmatai un ziedus, bet no DV Montrealas nodaļas tās valdes priekšsēdis Indulis Skrastiņš, pasniedzot aploksnī skolas pārzīnei Inārai Paliepai.

Sekoja liecību izniegšana pārējiem. 4 bērnu dārza apmeklētājiem tās pasniedza audzinātāja Liene Gaile, trijiem pirmskolas skolniekiem skolotāja Anita Poriete-Bedard, trijiem I klases skolniekiem - Anita Šarbono, diviem II klases audzēkņiem - Kristīne Ortmane, tad četriem IV klases audzēkņiem - Ināra Paliepa, trijiem V klases beidzējiem - Ilze Baumgarte un diviem VI klases audzēkņiem - Roberts Klaiše. Skolā aizvadītajā mācības gadā kopā mācījušies 23 latviešu bērni.

Priekšnesumos skola bija sagatavojusi labi izdomātu dzeju, dziesmu un deju uzvedumu ar motīvu "Māte un ģimene", kur mūzikālo daļu vadīja Maira Kaniņa, Jānis Mateus un Andrejs Vitols. Par latviešu skolas audzēkņu panākumiem labu liecību deva katras klases darbu skate, kur visi varēja pārliecināties par padarīto un jau sasniegto, bet par skolotāju atbalstu un darbu savai latviešu skolai liecināja gaumīgi sastādītā brošūra "Vainadziņš" 1998./9. mācības gada noslēguma (6.) numurs ar daudzām fotogrāfijām, karikatūrām, skolnieku zīmējumiem un viņu rakstu darbiem. Šis izdevums liecina par laikmetu, kādā šodien atrodas neliela, bet veiksmīga, neatlaidīgu skolotāju vadīta latviešu sestdienas skola, kurās vadītāji tic, ka te-

vu valoda un senčēvu tikumi vienmēr jāpatur dzīvi arī šajā, tālu no dzimtenes esošā latviešu salā.

Labi atskanēja Andrēja Vitola pavadītā komponista R. Paula dziesma "Ziedi mātēm" un raiti rietēja skotiem tik populārā "Zobenu deja". Bērni vecākiem un vecvecākiem pasniedza pavasara ziedus.

Skolotāji un bērnu vecāki bija sagatavojuši bagātīgu cienasta galdu. Tā rīta stundas aizritēja pārliecībā, ka Montrealā aug jauna, čakla un darbīga visjaunākā paaudze mūsu latviešu skolas pajumtē un jauno skolotāju vadībā, kuŗi pirms gadiem 30 paši ilggadīgā skolas pārzīņa Kazimira Dekšņa gādībā berzēja sestdienas skolas solus. Tā Kazimira dēstītās ābelītes dod bagātīgu ražu un, man šķiet, ka arī viņa domas vijās ap šā sarikojuma norisi 8. maija rītā. □

Skrastiņu Indulis

## KURZEMES CIETOKŠŅA UN MĀTES DIENAS ATCERE

Līdzīgi aizvadītajam gadam, arī šogad DV Montrealas nodaļa kopīgi ar mūsu pensionāru apvienību bija izkārtējusi Kurzemes cietokšņa un Mātes dienas atceri kopīgā sarikojumā, kas šā gada 6. maijā notika Latviešu centrā, pulcējoties ap 70 galviņu lielai vecākās paaudzes saimei. Sarikojumu atklāja pensionāru apvienības valdes priekšsēdis V. Paegle ar īsu uzrunu un lūgšanu, nolasot arī pāris dzejoļu. Par trim dažādām un pretēja rakstura dienām garākā referātā pastāstīja I. Skrastiņš, norādot uz katras atsevišķās nozīmi un mēģinot tās savstarpēji iesaistīt Latvijas vēstures notikumu secībā. Kurzemes cietokšņa krišanu un Mātes dienas atceri, kur abi gadījumi ir saistīti ar vienu un gandrīz to pašu datumu, referents mēģināja atspoguļot ar dzejnieka E. Veidenbauma dziesmas "Māte, es nākšu, kad vakars būs vējš, negaisa nakti tavs zudušais dēls" vārdiem, aprādot, ka šī dziesma vislabāk atspoguļo latviešu kaŗavīra jūtas un stāvokli 8. maijā, kad visas cerības uz brīvības un Latvijas neatkarības glābšanu bija zudušas. Pieskaŗoties 15. maijam, I. Skrastiņš to uzskatīja par tautas izteikta prieka un gaviļu dienu, kad tauta brīvi, dziļā pateicībā 15. maija autoram Kārlim Ulmanim, ligsma pulcējās Uzvaras laukumā un sagaidīja savu prezidentu ar dziesmas "Tu pērle iznirusi no dzelmēm pusnakti, Kā pērli tevi dārgu mēs sirdi glabāsim" vārdiem. Latvijai naidīgu spēku uztverē un šodienas vispusīgo Latvijas vēstures izvērtētāju skatījumā, apzināti noklusējot Latvijas valsts sasniegumus un tautas dzīves standarta straujo augšupeju, prezidentu Kārlī Ulmani var uzskatīt par latviešu nacionālisma un tautas dzīves limeņa pacēlēju diktatoriskā ceļā. Pati latviešu tauta viņu uzskatīja par savu glābēju, ceļvedi un, pēc gaŗiem tumsas un nemiera gadiem, gaismas nesēju un stabilitātes radītāju. Tā bija tautas balss, kas sauca: "Sveiks, tautas vadoni, sveiks saulainais maijs, tu mūsu cerību piepildītājs."

Par pēdējām dienām Kurzemes pussalā isumā pastāstīja acu lieciniece, bijušā Tautas palīdzības darbiniece Milda Ozola, kas Kurzemes krastus atstāja ar vienu no pēdējiem kuģiem liktenīgajā 1945. gada maija sākumā. Šis stāstījums aizveda klausītājus tālā pagātnē un lika izvērtēt šos notikumus no jauna.

Pensionāru apvienības biedrīne Ilga Strautiņa apsveica 14 maija mēnesī dzimušos biedrus: Annu Skujiņu, Maksī Vējiņu, Imantu Steprānu, Mārtiņu Salu, Lūciju Plūmī, Borisu Godiņu, Mēriju Vikmani, Mildu Ozolu, Vilmu Ulmani, Ēriku Krūzi, Andru Lazdiņu, Rolandu Vitiņu, Jāni Smelteri un Ausmu Valteri. Patīkamu pārsteigumu visiem sagādāja Ženija Reveliņa ar franču valodā nodziedāto dziesmu, veltītu mātei Mātes dienā.

Atskanot dziesmai "Daudz baltu dieniņu!", tika paceltas glāzes un drīz maija dienu atceres dalībnieki viesojās pie bagāti klātiem galdiem, kā tas jau parasti notiek pensionāru un DV kopīgi rīkoto atceru gadījumos.

Latviešu centra sarīkojumu zālē vasaras mēnešos skatāms plašs gleznotājas Vilmas Ulmanes gleznu klāsts, kurā dominē dažādas gaumīgi un stiliski veidotas puķes, dodot pārlicību, ka Montrealas latviešu kuplajā mākslinieku saimē ir arī veiksmīga ziedu atdarinātāja ar savu izteiktu stilu dzīvās krāsu kombinācijās. □

Skrastiņu Indulis

## UZMANĪBU

Sekojošie Montrealas Kreditsabiedrības konti ir neaktīvi. Ja kontu īpašnieki neaktivizē savus kontus trīs mēnešu laikā, tad Kanādas banka šos kontus pārņems savā īpašumā.

BRĀZMA, Roberts  
BRĀZMA, Valentīne  
BREMZE, Alfreds  
BRIEDIS, Williams  
DRUPALS, Henry  
ĒRGLIS, Arvīds  
FROMHOLDS, Jānis & Milda  
GAILĪTIS, M.  
JOLY, Richard  
KANCĒNS, Nora  
KRONWALD, George  
KULBERS, Fricis  
KUSCHAK, Ilona  
NEIMANIS, Igors  
OSIS, Jānis  
PALEJS, Indra  
RIBAKOVŠ, Igors  
ROGA, Egons  
SNIĶERS, Harijs  
SPRUŽENIEKS, Jānis  
ŠULCS, Vilis  
VILEMSONS, Aivars  
ZEMNICKIS, Richard  
**KOPSUMMA: \$3444.00**

Ja jums būtu informācija par minētiem biedriem, vai to mantiniekiem, lūdzu zvaniet:

Montreālas Kreditsabiedrībai (otrdienas vakaros plkst. 18:00-20:00)-634-4082  
Albertam Caunem - 484-0272  
Zintai Mateus- 481-2530

### PAZIŅOJUMS

Montrealas Latviešu Kreditsabiedrības biedru ārkārtas pilnsapulce notiks 1999. g. 20. jūnijā, plkst. 17:00, Montrealas Latviešu Sabiedriskā centrā, 3955 Provost ielā, Lašīnā.

Darba seka:

1. Montrealas latviešu kreditsabiedrības likvidēšana.
2. Likvidatora nozīmēšana.
3. Kreditsabiedrības īpašumu pārdošana pēc likvidatora norādījumiem.

Valde



## LATVIEŠU KREDITSABIEDRĪBA

LATVIEŠU KREDITSABIEDRĪBAS  
PAKALPOJUMU LIKMES PAR TIEŠU NAUDAS  
PĀRSŪTĪŠANU UZ UNIBANKU LATVIJĀ:

| ASV/KANADAS    | ASV/KANADAS    |
|----------------|----------------|
| \$100 - 500    | \$8.00/ 10.00  |
| \$501 - 10,000 | \$16.00/ 20.00 |
| \$10, 001+     | \$40.00/ 50.00 |

Pārsūtījumā adresētā persona var naudu saņemt Unibankas filiālēs visos Latvijas rajonos. Sūtītājam pašam ir jāpaziņo saņēmējam par naudas izsūtīšanu.

Informācija - lūdzu zvaniet (416) 922-2551, jeb rakstiet Latvian Credit Union, 491 College Street, Toronto, ON M6G 1A5 Kreditsabiedrības birojs slēgts pirmdienās



## KOKĻU DIENAS '99 OTAVĀ

16 Beaverton Ave., Nepean, ON  
K2E 5K4 Canada

### AICINĀJUMS

esošiem, bijušajiem un topošajiem koklētājiem,  
kokļu ansambļiem, visiem latviešu tautas mūzikas  
kopējiem  
pedalities

**Kokļu dienās Otavā, Kanadā,  
1999. gada otrajā nedēļas nogalē**

Miķelis Svilans,  
priekšsēdis,  
Tel. 613-592-1152  
Fax - 613-592-6186  
Epasts  
<sarmika@sympatico.ca>

Laima Dimiņevska,  
sekretāre,  
Tel. 613-225-4949  
Epasts  
<mazutis@netcom.ca>

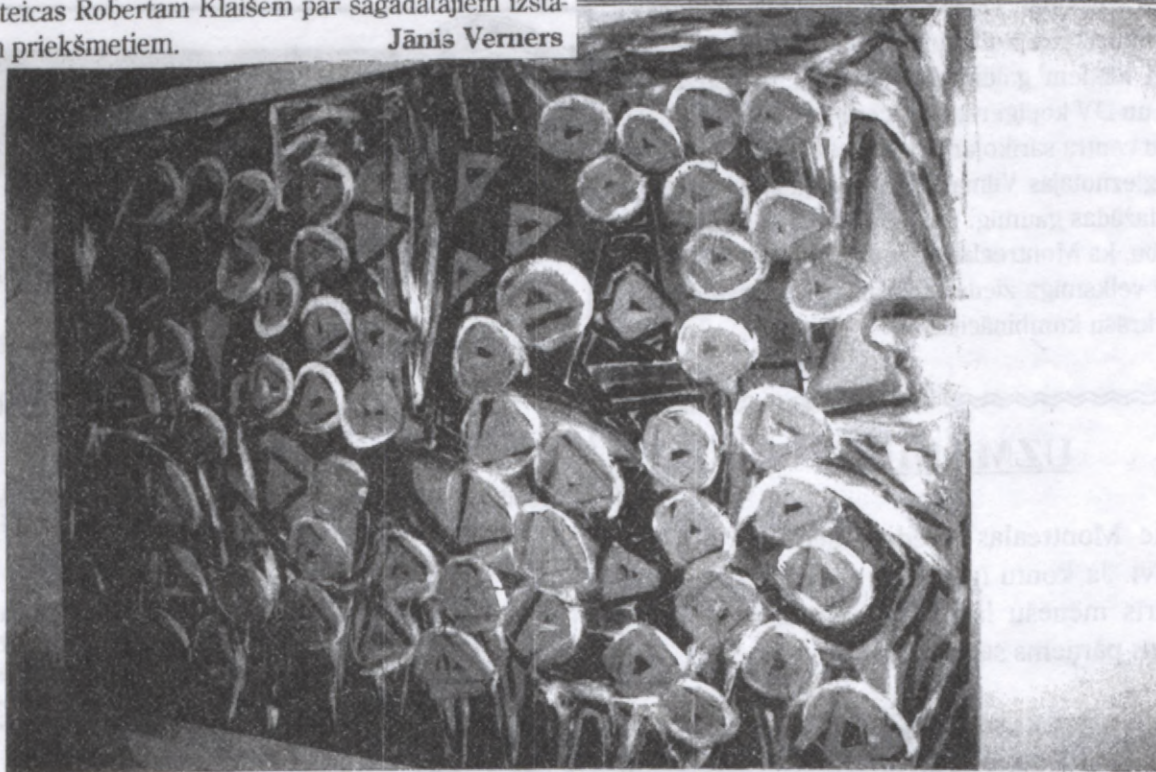
### VIRSNIEKU IZLAIDUMS

Aizvadīto valodu kursu, kādi notiek St. Jean militārā bazē, pēdējā perioda izlaidums notika 28. aprīlī. Šoreiz tajos piedalījās vln. Aigars Eglītis un Inese Stepiņa no Aizsardzības ministrijas, 5 virsnieki no Lietuvas, 7 no Ungārijas, 19 no Ukrainas, Baltkrievijas, Rumānijas, Bulgārijas, Čehijas un Polijas. Katras tautības pārstāvjiem bija jārada kaut kas tautisks un jāsniedz informācija par savu valsti. Uz latviešu un lietuviešu galdiem bija grāmatas un foto uzņēmumi ar dabas un pilsētu skatiem.

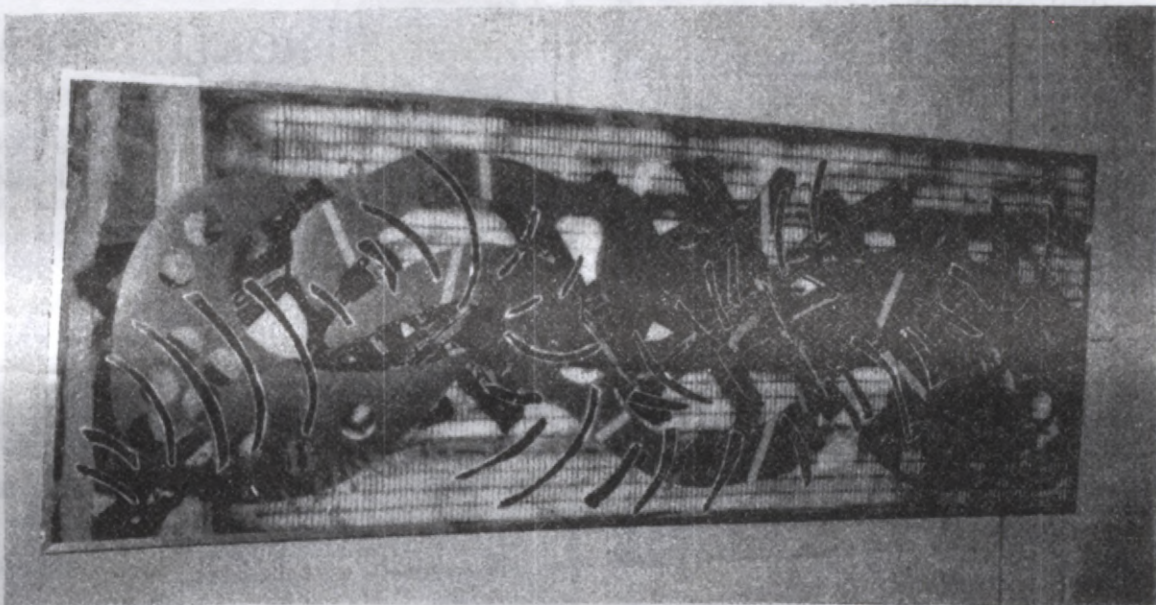
Latvijas klāstā bija grāmata "Latvija", kas izdota Rietumos (Čikāgā) un Eiropas karte ar norādījumu, kur atrodas Latvija. Bija arī mazs pārskats par Baigo gadu. Galds bija klāts ar latvisku galdautu, uz tā bija svečturis, tautiskās lellītes un mūsu slavenais "Balzāms" (pudelite).

Mūsu kursanti Inese un Aigars stāstīja par mūsu zemi un valsti. Jo sevišķi veiksmīga bija Inese, izpelnoties apmeklētāju un cittautiešu virsnieku atzinību, kā arī no Kanadas un ASV pārstāvjiem. Svecēs svečturī, kas deva vienīgo gaismu tumšajā zālē, pievilka skatītājus. Inese paskaidrojums deva 3 valodās - angliiski, franciski un krieviski.

Jāpateicas Robertam Klaišem par sagādātajiem izstādāmajiem priekšmetiem.  
Jānis Verners



Mākslinieka Valža Didrichsona gleznas LNAK Kultūras nozares un Toronto Latviešu centra rīkotajā izstādē



Mākslinieks Valdis Didrichsons ar ģimeni pie savas gleznas.

Foto H. Miķelsons

Montrealiešiem varbūt būs izdevība skatīt V. Didrichsona darbus novembrī, jo Montrealas Latviešu Organizāciju padome paredzējusi viņu aicināt uz šejieni. Mākslinieks ir izteicis interesi braukt.



0303007097

## SABIEDRISKĀS DZĪVES LAIKRĀDIS

Biežāk lietoto Sv. Jāņa igauņu baznīca, kur notiek dievkalpojumi, 4345 Marcil ielā.  
Ev.-lut. Trīsvienības draudzes nams - 3438 Rosedale Avenue, tālrunis 489-3224  
telpu adreses: Montrealas latviešu sabiedriskais centrs - 3955 Provost ielā, Lašīnā, tālrunis 634-4082

13. jūnijā, plkst. 14:00, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, Aizvesto piemiņas dievkalpojums Baltiešu federācijas Montrealas nodaļas izkārtojumā.
20. jūnijā, plkst. 10:30, Notre Dame bazilikas Jēzus Sv. Sirds kapličā, Montrealas latviešu katoļu draudzes **kārtējais dievkalpojums** ( jūnijā , jūlijā un augustā draudzē dievkalpojumi nenotiks).
20. jūnijā, plkst. 17:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu kreditsabiedrības **ārkārtas pilnsapulce**, kuņā lems par tās likvidēšanu. Skatiet īpašu paziņojumu **23. lpp.!**
24. jūnijā, plkst. 11:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības **video lentes izrāde**.
24. jūnijā, plkst. 13:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības **Jāņu dienas saiets**.
26. jūnijā, plkst. 14:00, Tērvetē, **tradicionālās Jāņu jūdzes skrējiens**.
26. jūnijā, plkst. 17:00, Tērvetē, **apligošanas gājiens no mājas uz māju**.

1. jūlijā, plkst. 10:00, latviešu piedalīšanās **Kanadas dienas Montrealā parādē**. Tuvāka informācija pie Elmāra Bārdiņa, tel. 489-7737.
4. jūlijā, plkst. 11:00, Tērvetē, latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudzes **kārtējais dievkalpojums**.
4. jūlijā, plkst. 12:00, Tērvetē, bērnu vasaras nometnes **atklāšana**.
7. jūlijā, plkst. 16:30, Latviešu centrā, A/S "Bebri" **kārtējā sanāksme**.
10. jūlijā, vakarā, Tērvetē, bērnu vasaras nometnes **ugunskura vakars**.
11. jūlijā, plkst. 11:00, Tērvetē, latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudzes **kārtējais dievkalpojums**.
15. jūlijā, plkst. 11:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības **video filmas izrāde**.
15. jūlijā, plkst. 13:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības **kārtējā sanāksme** (vienīgā šajā mēnesī).
17. jūlijā, vakarā, Tērvetē, Bērnu vasaras nometnes **ugunskurs un noslēgums ar sveciņu svētkbrīdi**.
18. jūlijā, plkst. 18:00, Igaņu Sv. Jāņa baznīcā, latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudzes **kārtējais dievkalpojums ar dievgaldu**.
25. jūlijā, plkst. 11:00, Tērvetē, Montrealas ev.-lut. Trīsvienības un Otavas ev.-lut. Miera draudžu **kopējais dievkalpojums**.
25. jūlijā, pēc dievkalpojuma, Tērvetē, Montrealas un Otavas latviešu luterāņu draudžu **kopējais pikniks**.

7. augustā, plkst. 11:00, Avokas kapsētā, Tērvetes apkaimē, latv. ev.-lut. Trīsvienības draudzes **kapu svētki**.
7. augustā, pievakarē, Tērvetē, ev.-ut. Trīsvienības draudzes **beztalantu vakars** lielās mājas pagrabā.
22. augustā, plkst. 18:00, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latv. ev.-lut. Trīsvienības draudzes **dievkalpojums ar dievgaldu**.

MLB Z 1999 VI 825 e

Vēršam Jūsu uzmanību uz faktu, ka nevaram garantēt absolūtu **SABIEDRISKĀS DZĪVES LAIKRĀŽA** pareizību. Neskaidrību gadījumos aicinām sazināties ar pasākumu organizētājiem. Pavaicājiet!

Šo MLB Ziņotāja numuru izdalām lasītājiem uz rokas 10. jūnijā, pensionāros un vēlāk. Pārejos eksemplārus nododam Kanadas pastā 11. jūnijā. Red.

\*\*\*\*\*

MLB ZIŅOTĀJA administrātores un MLB kasierei A. Porietei-Bedard, 113 Highgate Ave., Pointe Claire, Que,  
Canada H9R 2X5, ☎514-697-6624

|   |               |
|---|---------------|
| Ar šo nosūtu MLB Ziņotāja abonementa samaksu par _____ gadu/iem ( \$ 35.00 vai \$ 30.00 ) | \$ _____      |
| Gaisa pasta piemaksu ( ASV \$ 6.-, citos kontinentos \$ 20.- ).....                       | \$ _____      |
| Ziedoju tehnisko izdevumu segšanai .....  | \$ _____      |
| Ziedoju spiestuves uzlabošanai, mašīnu remontiem.....                                     | \$ _____      |
| Dāvinu MLB Ziņotāju.....  | \$ _____      |
| LNAK dalības maksu (maksājot caur MLB \$ 10.-; pensionāriem \$ 5.00).....                 | \$ _____      |
| MLB biedru maksu par 1998./9. darbības gadu ( \$ 15.- ) .....                             | \$ _____      |
| Ziedojumu Montrealas latviešu biedrībai .....   | \$ _____      |
| Ziedojums Kopējam svētku sveicienam .....   | \$ _____      |
| Čeki rakstāmi uz Montreal Latvian Society vārda   | Kopā \$ _____ |

( Maksātāja vārds, uzvārds, adrese, pasta koda, tālruna numurs ) (paraksts)


**Goliger's  
Travel**  
SINCE 1955

**Kravis Travel Services Ltd.**

- Ceļojumi uz Latviju  
vīzas, lidojumi,  
auto īre un viesnīcas
- Jūsu ciemiņiem no Latvijas  
kārtotam lidojumus
- Ekskursijas pa Latviju  
sadarbībā ar Latvia Tours

Jūsu pārstāvis Jānis Kravis  
**(416) 924-6328**

Cumberland Court,  
99 Yorkville Ave.  
Toronto, Ont. M5R 3K5  
Fax (416) 924-5954

 **LATVIA TOURS**  
Kanādas un Amērikas pārstāvji

**1-800-268-7442**

**COLLINS CLARKE**  
MACGILLIVRAY  
WHITE

**Funeral Directors**

▪ 5610 Sherbrooke St. W.,  
Montreal — Business Office  
**514 - 483-1870**



FLOWERS  
by  
**Laryanna**

Tagad Rīgā!

**Hotel  
MĀRA**



Kalniciema ielā 186, Rīga, Latvija LV-1046

Telefons: 011 371 7901316

Fakss: 011 371 7901315

- \* 24 modernas istabas
- \* Restorāns un bārs
- \* Konferenču telpas
- \* Lidostas busiņš

Rezervācijas Kanādā:

613/521-7100 (telefons, vai fakss)

epasts: mara@mailbox.riga.lv

tīmeklī:

[www.bestwestern.com/thisco/bw/91301/91301\\_b.html](http://www.bestwestern.com/thisco/bw/91301/91301_b.html)

Laipni lūdzam visus sarīkojumu rīkotājus - draudzes un organizācijas iesniegt ziņas Sabiedriskās dzīves LAIKRĀDIM rakstiski. Tāpat arī visus paziņojumu un pateicību tekstus. Lūdzam rakstīt uz pilnas loksnes. Ja Jums ir iespējams paziņojumu tekstu sagatavot iespiešanas kārtībā, būsim par to pateicīgi. Lūdzam šādus tekstus nesalocīt, jo locījums varētu tos sabojāt. Rakstos lūdzam ievērot dubultrindu atstarpi.

MLB ZIŅOTĀJS / ISSN 0227-2433

FAKSA NUMURS 514-457-3496

IZDEVĒJA: Montrealas Latviešu Biedrība, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfe, Quebec, Canada H9X 2R2, ☎ 514-457-9832

REDAKTORS: Mārtiņš Štaubers, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfe, Quebec, Canada H9X 2R2, ☎ 514-457-9832

ADMINISTRĀTORE: Anita Poriete-Bedard, 113 Highgate Avenue, Pointe Claire, Quebec, Canada H9R 2X5

EKSPEDĪCIJA: Velta Ozols. DARBINIEKI: Elmārs Bārdiņš, Jānis Birze, Konstantīns Čaks, Imants Freibergs, Valdis Ozols, Aina Paegle, Voldemārs Paegle, Nora Saletes, Kārlis Timermanis, Vilma Ulmane un daudzi citi.

MLB ZIŅOTĀJA ABONEMENTA MAKSA: \$ 35.00 gadā, MLB biedriem, pensionāriem un kaŗa invalīdiem - \$ 30.00 gadā, gaisa pasta piemaksa uz ASV - \$ 6.00, uz citiem kontinentiem \$ 20.00 gadā; atsevišķas burtnīcas maksa - pret \$ 3.00 ziedojumu. PAZIŅOJUMU LAPPUŠU SLEJU MAKSAS: mazākais paziņojums \$ 20.00, 1/4 lpp. - \$ 30.00, 1/3 lpp. - \$ 35.00, 1/2 lpp. - \$ 40.00 pilna lpp. - \$ 65.00; paziņojumu sagatavošanas izdevumi - \$ 20.00; Čeki rakstāmi uz MONTREAL LATVIAN SOCIETY vārda.

MLB ZIŅOTĀJS iznāk ik mēneša sākumā. Vasaras mēnešos vai neparedzētos gadījumos iespējams dubultnumurs. Materiāli tekošajam numuram iesūtāmi vai nododami redakcijā līdz ik mēneša 15. datumam. Par izdevumā publicēto rakstu saturu atbild to autori. Redakcija var rakstus īsināt. Raksti un vispārējas ziņas nepauz ne MLB valdes, nedz redakcijas, nedz tās darbinieku ieskatu iztirzātos jautājumos. Rakstu autoriem jāuzdod vārds un uzvārds, pilna adrese, telefona numurs un jāparakstās. Redakcija iesūtītos materiālus neuzglabā un nesūta atpakaļ. Anonimus rakstus neievēro.

MONTREAL LATVIAN SOCIETY  
ASSOCIATION LETTONE DE MONTREAL

JUNE 1999 JUIN

MONTHLY BULLETIN MLB ZIŅOTĀJS  
BULLETIN MENSUEL MLB ZIŅOTĀJS

Envoyé par la Association Lettone de Montréal; Sent by Montreal Latvian Society, 291 Lorraine Dr., Baie d'Urfe, Qué, Canada H9X 2R2, ☎514-457-9832